

== V tla po pošti: ==
 za eno leto 26.-
 za dva leta 48.-
 za tri leta 70.-
 za štiri leta 92.-
 za pet let 114.-
 V Ljubljani na dom:
 za eno leto 24.-
 za dva leta 44.-
 za tri leta 64.-
 za štiri leta 84.-
 za pet let 104.-
 == Študentska izdaja: ==
 za eno leto 7.-
 za dva leta 12.-
 za tri leta 17.-
 za štiri leta 22.-
 za pet let 27.-

SLOVENE

== Inserati: ==
 Enostolna petitvra (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat po 30 v
 za dva in večkrat 25,,
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
 == Poslano: ==
 Enostolna petitvra po 60 v
 Inha vsak dan izvzemši nedelje in praznike ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga vozi red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo, neizbrana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Kranjsko kmetijstvo v vojni.

Na včerajšnjem občnem zboru c. kr. kmetijske družbe je generalni ravnatelj g. ces. svetnik Gustav Pirc podal naslednje poročilo o družbenem delovanju:

Poročilo o delovanju glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki ga imam čast podati v imenu odbora, se naša na upravni leti družbe za 1915 in 1916.

Spojim pa poročilo za obe leti skupaj, saj se je vse družbeno delovanje moralo prilagoditi razmeram, ki jih je ustvarila sedanja svetovna vojna in to delovanje samoobsebi umevno v sedanjih razmerah ni bilo namenjeno toliko na tehniški napredek v kmetijstvu, kolikor za kmetijski obrat v obče vsled popolnoma predrugačenih razmer ter je bilo obe leti slično. Poleg boja naše zmagovite in hrabre armade, v kateri stoji večina naših najčilejših kmetijskih moči je v sedanji svetovni borbi najvažnejše vprašanje prehrana prebivalstva, ki je na ramah doma ostalega kmetijskega prebivalstva, zlasti pa naših nad vse pridnih kmetijskih gospodin in kmetске mladine. Poglavitno družbeno delovanje v zadnjih dveh letih, ki je bilo od dne do dne važnejše, je bilo poseganje v tiste okoliščine, ki pomagajo v teh težkih časih kmetijsko pridelovanje vzdrževati in iti na roko kmetovalcem ob raznih neprilikih, ki so sicer naravne posledice razmer, ki se pa vendarle večkrat po nepotrebnem zakrivijo. Glavni odbor ni zamudil nobene prilike vzeti v zaščito naš kmetijski stan, kojeva razmere in delovanje drugi sloji domalega ne razumevajo in ga zato popolnoma napačno presojuje. Tako pri nas na Kranjskem, kakor sploh v Avstriji, se je sicer v zadnjih desetletjih kmetijska organizacija naravnost bujno razvila, pri čemer se je pa žal, v nemar pustil vpliv na javno mnenje. Javno mnenje dela pri nas časnikaštvo, ki je popolnoma tuje kmetijski produkciji in to je vzrok, če kmetijski stan v teh hudih časih, v katerih za državo največ žrtvuje mora pretrpeti toliko neosnovanih očitanih in celo preganjanj, ki jih še vedno ni konec.

Ob izbruhu vojne ni nihče računil s tako dolgo vojno, ki so jo sovražniki naredili ne le boj z orožjem, ampak tudi z namenom, nas potem izstradanja vreči ob tla. V teku sedaj skoraj triletna vojna dobe, se je kot naravna posledica morala tudi od strani države urediti preskrba prebivalstva z raznovrstnimi potrebščinami, zlasti z živežem, ki prihaja večinoma iz rok kmetovalcev. Pri tej ureditvi se je pa notri do zadnjega časa gledalo skoraj izključno samo na razdelitev pridelkov in skoraj nič na nad vse važno pomoč k zadostni kmetijski produkciji. Preskrba prebivalstva z živežem je postala zadeva državne uprave in njenih organov in tako se je izcimil nekaj državni socializem, ki zato ne more biti brezhiben, ker ga ima v rokah enostransko izobražen birokracija, ki je naenkrat postavljen pred naloge, ki so ji bile doslej popolnoma tuje in je bila vajena izvrševati skoraj le eksekutivno in malokdaj tudi iniciativno za uspešno gospodarsko in celo za kmetijsko delo.

Sodelovanje strokovnih organizacij in kmetijskih strokovnjakov se je povečini smatralo nepotrebnost in se še danes preveč prezira. Med prvimi nalogami glavnega odbora kmetijske družbe v zadnjih dveh letih se je bilo temu nedostatku upirati in skušalo tamkaj popravljati, kjer se je delala škoda.

Kaj je vse glavni odbor v tem času storil in prid kmetovalcev in kmetijske produkcije naše dežele, je itak znano vsem navzočim iz zapisnikov odborov sej, ki se redno objavljajo v družbenem glasilu »Kmetovalcu«, kjer se nahajajo tudi vse druge družbene uradne vesti in objave, ki kažejo delovanje glavnega odbora. Iz nekoliko umljivih razlogov pa ni bilo mogoče vsega objaviti in tudi to poročilo mora

marsikaj važnega iz teh razlogov zamolčati.

Kmetijska družba ni sedaj ostala ne le po številu udov, ki jih je štela pred vojno, ampak se je to število v zadnjem času še za več tisoč pomnožilo. To dejstvo in pa splošno priznanje kmetovalcev na veliki zaščiti in opori, ki jo najdejo pri naši družbi, je najboljši dokaz za uspešno delovanje glavnega odbora in mu je istočasno zadoščenje za vsa neupravičena očitanja napram kmetijski družbi kot stanovski organizaciji, saj vrši ona le dolžnosti, ki jih njeni udje morejo od nje zahtevati.

Neposredno poslovanje z družbenimi udi silno narastlo in se vidi iz 35 milijonskega prometa pri družbi v prejšnjem letu.

Namesto umrlega predsednika je doslej vodil družbene predsedstvene posle po letih izvolitve najstarejši podpredsednik g. kanonik msgr. dr. Evgen Lampe, katerega je v njegovi nenavzočnosti nadomestoval podpredsednik g. prelat in kanonik Andrej Kalan.

O družbenih zavodih in podjetjih mi je čast naslednje poročati:

1. Družbena podkovska šola je zaenkrat vsled vojne morala prekiniti pouk, vendar je ostal neizpremenjen podkovski obrat pod vodstvom c. in k. štabnega živinozdravnika v p. M. Knafliča namesto ravnatelja podkovske šole Lovro Tepina, ki je odšel k vojakom. Istotako se vrši v živinozdravnici, ki je spojena s podkovsko šolo, tudi naprej ambulatorijsko zdravljenje živali po gori imenovanem g. štabnem živinozdravniku.

2. Družbena sadna drevesnica se je oskrbovala po doslej običajnem načinu in danes daleko več ne zadoštuje zahtevam po sadnem drevju, ki se od strani družbenih udov stavi. Gg. družbeniki naj pa vzamejo na znanje, da je že pred vojno in celo pa sedaj vzdrževanje drevesnice, oziroma vzgoja drevja postala tako draga, da ni mogoče več aktivno z družbeno drevesnico izhajati in da mora družba izdatno doplačevati. Družba ima vedno več udov, zato soloh v bodočnosti več ne bo mogla vsem udom postreči s sadnim drevjem in bo naravnost izključeno za 4 K udnine dati udom po 3 sadna drevesa in vrhutega še »Kmetovalca«, čegar tisek se je istotako silno podražil. Sedaj nastala draginja bo na vsak način ostala in se ne bo mogoče izogniti povišanju udnine, oziroma udmino tako urediti, da bodo na eni strani udje zadovoljni in na drugi strani ne bo družba imela prevelikih doplačil.

3. Kmetijska gospodinjstva šola v Ljubljani, ki jo je družba l. 1898. ustanovila, sedaj med vojno ne deluje, da si se zlasti v zadnjem času pridlasuje izredno veliko deklet, ki bi rade prišle v to šolo. Razmere v Marijanišču v Ljubljani, kjer je gospodinjstva šola nastanjena, so pa take, da s šolo nikakor ni mogoče pričeti in vrhu tega bi bile tudi velike težkoče s prehrano gojenk. Vsekako bo pa glavni odbor takoj po končani vojni šolo zopet otvoril in se že sedaj na to deluje, da se šola popolni in izboljša.

4. Zalaganje poučnih kmetijskih knjig in spisov je samoobsebi umevno v sedanjih razmerah zaostalo, kajti sedanja doba za pouk o naprednem kmetijstvu ni posebno prikladna in tudi kmetijski strokovnjaki, ki morejo take knjige pisovati, so sedaj z drugim delom preobloženi. Od zadnjega običnega zbora sem, je izšel samo en nov zvezek družbene »Kmetijske knjižice«, in sicer »Sosedna Razumnika konjereja«. Poleg teh knjig izdaja glavni odbor kratke spise z naslovom »Gospodarska navodila«, ki vsebujejo poučno tvarino o važnih gospodarskih vprašanjih. Od zadnjega običnega zbora sem je glavni odbor izdal šest novih »Gospodarskih navodil«, katerih je sedaj 53, med njimi že mnogo v drugem in tret-

jem ponatisu. Mnogo teh navodil je popolnoma pošlo in je nujna potreba preskrbeti novih izdaj.

5. Kmetijski knjigovodstveni urad, ki ga je družba l. 1912. ustanovila, je vsled vojske moral prenehati delovati, da bi bi ravno sedaj med vojno v zaščito kmetovalcev pri obtoženju zaradi navijanja cen mogel jako veliko koristiti. Pri prehodu iz vojnega v mirovno gospodarstvo bo pa ta urad posebno važen postal, ker edina prava kmetijska konzumna statistika more dati podlago za pravilno in pravično presojanje dobičkonosnosti kmetijstva, katerega bo kot poglavitni temelj produkcije vsestransko čistiti, kajti dolgo let po vojni postanejo kmetijske produkcijske razmere iste kakor sedaj in se utegnejo v marsikaterem pogledu še celo poslabšati. Iz tega vzroka mora biti ena glavnih družbenih nalog, kakor hitro se zopet vrnejo normalne razmere, takoj oživiti delovanje kmetijskega knjigovodstvenega urada, in sicer na širši podlagi, kakor je bilo pred vojno.

6. Družbeno glasilo »Kmetovalcu« je završilo z l. 1916. svoj 33. letnik. Naklada družbenega glasila se je v prejšnjem letu močno povečala. Odkar traja vojna, je v listu posebni oddelček za vse naredbe, ki posegajo v delovanje kmetovalcev, ki jih morajo poznati, če naj ne pridejo v neljube zadrege in vse naredbe se redno objavljajo v listu pod naslovom »Vojne naredbe«. Če družbeno glasilo ni tako obširno kakor pred vojno, je vendar njegova vsebina prilagojena sedanjim razmeram in da je ta vsebina prava, so dokaz mnogobrojno dohajajoča priznanja od strani preprostih kmetovalcev, kakršnih pred vojno družba ni bila vajena. Tako priznanja so pač najblagodejnejše zadoščenje družbi.

7. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim udom se je tudi od zadnjega rednega občnega zbora znatno razširilo, da si na eni strani mnogo teh potrebščin, kakor n. pr. umetnih gnojil, ni mogoče v toliki množini dobiti, kakor bi jih družbeni udje radi imeli, a na drugi strani se je v teh časih družba po možnosti pobričala, da so udje dobivali potom družbe kolikor mogoče veliko semenskega blaga, ki je sedaj izredne važnosti. Da ne trati časa in gospode zastopnike podružnic ne mučim s števili, ne popisem podrobno družbenega blagovnega prometa ter le navedem, da je družba l. 1916. preskrbela 27.947 strankam raznih potrebščin z drevjem, s stroji in z orodjem vred okrog 376 vagonov ter je to blago oddala v 38.303 pošiljkih. Vsega blagovnega prometa je bilo, če se računja, da je družba blizu 376 vagonov gospodarskih potrebščin za svoje ude nakupila in ravnotoliko oddala, nad 750 vagonov.

Glasom današnjemu občnemu zboru predloženega računskega zaključka je imela družba v l. 1916. dobrih 351/2 milijonov denarnega prometa, v l. 1915. slabih 17 milijonov in v l. 1914. dobrih 10 milijonov kron denarnega prometa. Iz teh števil jasno sledi ogromno družbeno delovanje in njen izredno hitri razvoj, ki bodi dokaz, da glavni odbor pri svojem delovanju ni zamudil nobene prilike kranjskemu kmetijstvu pomagati kjerkoli je bilo mogoče.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal z dobavo dobre seme in v zadnjem času zlasti z dobavo semenskega žita. Priskrbovanje semenskega žita pa ni lahko in samoobsebi umevno se je doživela marsikatera prevara, kajti vsled zanemarjenja umnega rastlinstva v deželi, se je v prejšnjih časih pridobilo veliko premalo izkušenj in zato se je v sili in v naglici moralo kupiti tudi semensko žito, čegar uspevanje v deželi ni bilo zajamčeno. Še dolgo let po vojni ostanejo sedanje razmere in zato bo morala družba z vsemi silami bolj negovati to

panogo kmetijstva in zlasti izbiro semenskega žita postaviti v deželi na pravo znanstveno podlago. Sedanja vojna je namreč prav očitno pokazala, da smo glede kmetijskega rastlinstva še v marsikem zaostali smo mnogokrat na napačni poti, oziroma se je marsikaj zamudilo, ker smo bili prisiljeni veliko preveč slediti modernemu večkrat pretiranemu klicu po zboljšanju živinoreje, da si je ta kmetijska panoga popolnoma zavisna od kakovosti rastlinstva in je neoporečna resnica, da se kakovost živinoreje vedno zrcali v kakovosti poljedelstva. Pribita je resnica, da se dohodek iz poljedelstva pri nas na Kranjskem dá podvojiti in to storiti ne zahteva sam družbeni poklic delovati za tehniški napredek kmetijstva v deželi, ampak kruta potreba, ki nas bo še dolgo časa silila kolikor mogoče veliko kruha in sploh živil v deželi sami pridelati.

Vinstvo je družba pospeševala s poučnimi spisi v »Kmetovalcu«, ki so skoraj izključno iz peresa c. kr. vinarkega nadzornika Bohuslava Skalickega. Večina teh poučnih vinarških spisov se je tikalo zatiranja trsnih škodljivcev z novimi sredstvi, ki se jih je moralo pričeti rabiti namesto starih, preskušanih in dobro učinkujočih sredstev, ki jih pa seveda ni ali premalo. V tem pogledu je bilo delovanje naše družbe po zaslugi g. Skalickega naravnost iz gledno, saj so ga v drugih deželah posnemali. Namesto zvepla se je vpeljal kalijev hipermanganat, oziroma letos natrijev tiotsulfat. Da se je hranilo na silno dragi modri galici, se je priporočalo jo rabiti v zvezi z galunom, oziroma z žveplenokislom gline, kar je našim vinogradnikom prihranilo več stotisoč kron. Na ureditve oddaje modre galice za škropljenje trti proti peronospori je lahko naša družba naravnost ponosna, kajti nikjer v Avstriji niso imeli vinogradniki dovolj zgodaj in toliko modre galice, kakor na Kranjskem. Preden je družba doznala za državno akcijo glede modre galice, je že v jeseni l. 1915. kupila na Švedskem zadostno množino modre galice, ki je bila seveda precej draga in ki je prišla v Ljubljano že vsa do meseca aprila 1916. Med tem časom je tudi kmetijsko ministstvo poskrbelo za cenejšo modro galico, ki je pa večinoma zelo pozno ali sploh nepozno došla in kmetijska družba je mogla s svojo švedsko modro galico pravočasno nadomestiti državno modro galico. Državne modre galice seveda ni bilo dovolj in primanjkljaj so lahko kranjski vinogradniki pokrili z dražjo švedsko modro galico. Nekaj švedske modre galice je družba oddala tudi svojim udom na Štajerskem in Primorskem ter je ostanek lahko z dobičkom oddala na Hrvaškem in Ogrskem ter se je ta dobiček porabil v pokritje izgube na Kranjskem. Za letošnje leto je kmetijsko ministstvo odkazalo za Kranjsko dovolj modre galice in ker je družba takoj založila svo kupno ceno, je kranjska dežela prva dobila vso obljubljeno galico ter je družba razdelitev te galice tako uredila, da je bila že koncem marca t. l. v toliki množini v rokah vseh vinogradnikov, kolikor so jo naročili. Tako imajo sedaj vinogradniki pravočasno toliko modre galice, kolikor je letos potrebujejo. Kmetijska družba se je z vso silo zoperstavila nameri, uveljaviti na Kranjskem maksimalno ceno za vino enako kakor na Primorskem in Tirolskem, vsled česar so kranjski vinogradniki za svoj vinski pridelek izkupili nekaj milijonov kron več, kakor če bi obveljale predlagane maksimalne cene, podobne onim nizkim, ki veljajo za Primorsko in Tirolsko. Istotako se je kmetijska družba z vso silo zavzela proti zasledovanju vinogradnikov po cesarski naredbi z dne 21. avgusta 1916, v kolikor je bilo to zasledovanje na podlagi utemeljenih strokovnih računov neupravičeno.

Sadjarstvo je družba pospeševala enako kakor druga leta, v prvi vrsti s tem,

da je sama oddala veliko tisoč visokodebelnatih dreves iz svoje drevesnice in enako so storile tudi vse tiste podružnice, ki imajo svojo drevesnico. Vprašanje glede družbene drevesnice se bo pa moralo na en ali drug način kmalu rešiti.

Pospeševanje živinoreje, in sicer govedoreje, prasičereje in konjereje se v tem času, za katerega velja to poročilo, ni moglo več tako vršiti kakor ob času pred vojno, bodisi, ker so tozadevne podpore docela ali deloma izostale, bodisi, ker se sedaj med vojno ne gre toliko za izboljšanje kakovosti živinoreje, kolikor za ohranitev zadostnega števila živine. Kjer se je pokazala le kaka prilika družbi sodelovati ali vmes poseči, je vsikdar po možnosti štela koristi našega kmetijstva. Zlasti se je zavzemala za primernejše cene živini, ki so bile uradno dokaj nižje uveljavljene, kakor v sosednjih kronovinah in je storila vse korake, da se ni preveč sena in krme vzelo iz dežele. Če se ni takoj in vselej dalo tisto doseči, kar so želeli naši živinorejci, ni bilo temu krivo ne dovolj ostro nastopanje družbe in drugih merodajnih činiteljev, zlasti deželnega odbora, ampak krive so bile druge okoliščine in dejstvo, da je tudi kmetijska družba morala stati na stališču, da gre preskrba armade pred vsem drugim. Od dobrega stanja armade je v prvi vrsti zavisna njena zmagovitost; tega kmetijska družba pri vseh svojih nastopih v korist kmetijstva ni smela nikdar prezreti in ta patriotična dolžnost kmetovalcev, preskrbljati armado z vsemi potrebščinami, mora stati na prvem mestu, če so vsled tega tudi ovirani v svojem rednem gospodarstvu.

Razentega, kar sem doslej imel čast navesti o družbenem delovanju, je omeniti tudi izdelovanje statistike o letini, ki prizadene družbeni pisarni izredno veliko dela. Dasi je odnekaj veljala družbena statistika o kranjski letini kot vzorna, vendar ni bila taka, kakor bi morala biti, kajti z malenkostnimi sredstvi, ki jih je družba v to svrhu dobila od države, je bilo izključeno kaj boljšega sestaviti. Kmetijska družba je skozi leta in leta opozarjala kmetijsko ministrstvo na nedostatk pri sestavi te statistike, stavila je svoje predloge, katerih izvršitev bi seveda stala precejšnje vsote. Da bi ta denar ne bil zavržen, spridučejo sedanje razmere, ki so ob ureditvi prehranitve prebivalstva pokazale, da je statistika o letini ne le pri nas na Kranjskem nedostopna, ampak veliko bolj še v drugih deželah. Celó v Nemčiji, kjer imajo tozadevno vse veliko bolj urejeno, kakor pri nas v Avstriji, se je končno izkazalo, da so se samo pri pridelku na žitu zmotili za 10 milijonov meterskih stotov. Upajmo, da bodo izkušnje sedanje vojne povzročile zanesljivejšo sestavljene statistike o letini, saj taka ni le važna ob takih razmerah kakor so sedanje, ampak važna je tudi v mirnih časih za presojo rentabilnosti in davčne moči kmetijskega stanu.

Izredno veliko je bilo družbeno sodelovanje v prid kmetijstva pri raznih naredbah, ki so izšle vsled sedanjih vojnih razmer in katerih velika večina globoko posega v kmetijski obrat. Tozadevno je družba porabila vsako priliko v prid naših kmetovalcev. V to svrhu je vložila nebroj utemeljenih in deloma zelo ostrih vlog, ki so se tikale zakona o dajstvih za vojno, določevanja maksimalnih cen za kmetijske pridelke in izdelke, zasledovanja kmetovalcev zaradi domnevnega zahtevanja čezmernih cen za njih pridelke itd. Podrobnosti o teh vlogah ne gre navajati, ker javno ni mogoče in dovoljeno o njih govoriti, vendar so udje naše družbe in istotako vsi kranjski kmetovalci lahko prepričani, da je družba kot popolnoma nezavisna zastopnica interesov kranjskega kmetijstva neustrašeno vsikdar zastopala koristi kmetijskega stanu, ne da bi bila pri tem pozabila na upravičene zahteve in želje drugih slojev prebivalstva in še manj na dolžnosti kmetovalca napram državi, ki ima v teh izjemnih časih pravico do izjemnih naredb in zahtevati patriotično požrtvovalnost vseh slojev, torej tudi kmetijskega.

Kakor si kmetijska družba ni pustila vzeti pravice do upravičene kritike, kjer je bila umestna, ravnotako je pa vedno pozivala kmetovalce na požrtvovalnost ter domoljubno delovanje ter je zlasti z vsemi silami delala, da se je naše kmetjsko prebivalstvo pridno udeleževalo podpisovanja prepotrebne vojnega posojila. Kmetijska družba je pa sama iz svojih sredstev, oziroma iz družbenega pokojninskega zaklada, podpisala nad 100.000 K vojnega posojila. V svojem patriotičnem duhu pa družba tudi ni pozabila onih, ki se neposredno z neprestano opasnostjo za svoje življenje borijo za našo državo, in je tako n. pr. v zadnjem Božiču poslala za moštvo onih sedem polkov in bataljonov, ki so sestavljeni iz sinov naše dežele, po 500 K, t. j. skupaj 3500 K kot božično darilo.

Slavni občni zbor! Živimo v času največje človeške borbe, ki jo pozna svetovna zgodovina, smo priča največjih zgodovinskih dogodkov, ki prinesejo celemu svetu velike politične in še za dolgo dobo let velike gospodarske izpremembe. Že se

kažejo znaki zarje bodočega miru, ki ga pa brzokone ne sklenejo državniki po svoji volji, ampak po volji narodov, katerih demokrasko mišljenje stopa od dne do dne z vedno bolj nepremagljivo silo v ospredje. Danes je skoraj cel kulturni svet zapleten v svetovno vojno, ki preti uničiti kulturno delo stoletij, da tisočletij, in zgodovina nas uči, da so pri takih preobratih bila zmagovosna vsikdar demokraska načela, kajti ona so tista, ki so ustvarila ves napredek. Zaupanje v zmago teh načel nam daje upanje na skorajšnji mir.

V tem zgodovinsko tako pomenljivem času ni prezreti letošnjega zgodovinskega leta naše družbe, ki bodočega meseca oktobra t. l. završi stopetdesetletnico svojega obstanka. Slavlja stopetdesetletnice sicer družba ob času vojne ne more vršiti in je zato odloženo na primernejši čas. Pomenljivo pa je, da tvorijo mejnike v zgodovini naše družbe razne vojne in da so ravno demokraska načela silno vplivala na družbo, oziroma na njen razvoj, ki tudi ni bil vsikdar brez boja. Po končani sedemletni vojski, ki je že takrat pokazala veliko važnost boljšega in izdatnejšega pospeševanja kmetijskega pridelovanja za državo, je cesarica Marija Terezija leta 1767. ukazala ustanoviti v Ljubljani »Družbo poljedelstva in koristnih umetnosti na Kranjskem«. Kakor stare družbene listine spričujejo, ni bila ta družba posebno priljubljena pri deželnih stanovih, kajti ravno takrat se je šlo za osvoboditev kmata iz sramotnega jarma podložništva, katero osvobojeenje so bistré glave v odboru društva podpirale. Duh, ki je povzročil francosko revolucijo, se je jel kazati tudi na Kranjskem. Kmetijska družba je takrat skozi dve leti, t. j. v letih 1775. in 1767. izdajala svoje glasilo »Tedenški Glasnik« v nemškem jeziku z imenom »Der wöchentliche Kundschafter«. Urednik mu je bil veleučeni družbeni kancler, in sicer Francoz prof. Baltazar Hacquet, ki je v tem listu odkrito in prikrito pobijal takratna zastarela načela. Ob strani so mu stali razni veleučeni možje naše dežele, katerih imena ostanejo zapisana v zgodovini naše dežele. Da je nadaljno izhajanje lista prenehalo že po dveh letih, niso bile krive gnotne razmere, ampak vpliv takratnega ustroja države, ki je vedel zadušiti vsako demokrasko gibanje. Ta sovražni vpliv je bil tudi vzrok, da je temu gibanju neprijazna vlada takratno družbo poljedelstva pod vladno zaščito razpustila, odtegnile so se ji državne in druge podpore iz javnih zakladov s pretežno, da družba zbira glavni, namesto da bi porabljala denarna sredstva v svoje smotre. Njeno premoženje se je zaseglo in bogata ter veliko vredna knjižnica se je pa izročila ljubljanski licealni knjižnici. Pač se je milostno pripustilo družbi naprej delovati, če se najdejo možje, ki hočejo brez podpor iz javnih zakladov z dobrimi sveti in zgledi kmetijstvo pospeševati. Iz ohranjenih starih listin izhaja, da je družba res kot zasebno društvo še naprej životvarila in to celo za časa francoske okupacije, saj je v listinah najti, da je družba takrat imela svojo pisarno v palači francoskega guvernerja, t. j. v sedanji škofijski palači in se je pogajala s francosko vlado, zastran ljubljanskega botaniškega vrta, ki je še danes pravzaprav lastnina naše družbe. Po odhodu Francozov in po končani vojni z njimi, so zopet vnovič jeli spoznavati veliko važnost kmetijstva, zato je cesar Franc I. z ustanovno listino z dne 16. septembra l. 1814. dal nanovo naši družbi uradni značaj s pravili in predpravicami, ki jih ima še danes in vrnilo se ji je svoječasnó zaseženo premoženje, kolikor ga je še bilo. Pribito torej stoji, da naša družba ni, enako drugim, nikdar prenehala delovati in zato sme letos popolnoma upravičeno proslavljati stopetdesetletnico svojega obstanka in neprestanega delovanja. Koncem prve polovice prejšnjega stoletja je zopet pričelo demokrasko gibanje, narodi so se pričeli prebujati in l. 1843. je naša družba dobila pravico izdajati »Kmetijske in rokodelske Novice« v slovenskem jeziku in to po prizadevanju in dobrohotnosti svojega nepozabnega pokrovitelja, ljudskega princa, nadvojvode Ivana. Izdajanje »Novic« ni le velevažna zgodovinska dogodek za naš narod, ampak tudi važen zgodovinski mejnik za našo družbo, ki je šele z »Novicami«, izdajanimi v domačem jeziku, pričela dobivati pravi stik s kmetovalci. Od takrat naprej se je družba vedno bolj razvijala, pravila so se preurejevala razmeram primerno, namesto »Novic«, ki so postajale vedno bolj politični list, je stopil kot družbeno uradno glasilo l. 1884. strogo strokovni list »Kmetovalec« in končno je dobila sedanja c. kr. kmetijska družba kranjska z zadnjimi novimi pravili popolnoma demokraski ustroj ter je postala prava strokovna zastopnica kmetijskega stanu na Kranjskem.

Sedanje vplivno gibanje demokrasko misli, ki prepaja ogromno večino pripadnikov vseh kulturnih narodov, in ki se ne da več prezirati, sicer navidezno izvira iz delavskih slojev, ki so si znali s svojo izbornó organizacijo pridobiti prvenstvo pri tem gibanju, a v duhu in v srcu je bil in je moral biti kmetjski stan od vsega pričet-

ka edinole demokraski in kot tak bo ostal steber vsake države in prav posebno naše stare, slavne Avstrije. Posledic sedanje grozne svetovne vojske se še malokdo zaveda; nastalo bo občno propadanje blagostanja, toda na nastalih razvalinah bo zgraditi novo in večje blagostanje. Angleški narodno-gospodarski pisatelj William Petty, je svoječasnó zapisal prerisnične besede: »Narava je mati, delo je oče bogastva.« Kmet je tisti, ki naravo, t. j. grudo s svojim delom obvlada in zato je on tisti sloj prebivalstva, ki bo po končani vojni obenem kot mati in oče ustvarjal v najznatnejši meri novo blagostanje. Ne bo zatemnila slava vojskovodij in junakov sedanje vojske, toda veliko večje število junakov stavi v sedanjo orjaško borbo kmetijski stan, ki se v zaledju, sicer tiho in potrpežljivo bori v potu svojega obraza s plугоm za domovino in ki se bo po končani vojni moral še z večjim naporom naprej boriti, da nam vojna ne prinese samo zmage z orožjem, ampak tudi gospodarsko zmago, ki naj se zrcali v bodočem blagostanju. Prvi delavec-trpin, ki je bil pognan iz raja z božjo zapovedjo »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh!« je bil kmetovalec, ki je večinoma in tudi pri nas prišel v podložništvo. Toda prišel je Krist, ki je odrešil človeštvo; njegovi nauki, ki tvorijo našo vero, so zgolj demokrasko duha, zaradi katerih je moral na križu umreti, a s prodiranjem krščanske vere je vendarle razbunil cel svet, njegovi nauki z nepremagljivo, nadnaravno silo učinkujejo in so končno tudi odrešili kmata iz jerobstva, v katerega je zašel. Sveti križ je tedaj tudi znamenje odrešenja iz jarma kmetskega podložništva. Sovrašstvo je med največjimi grehi, zato sedaj toliko trpimo, ker se nismo ravnali po Gospodovi zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« Edinole v duhu Kristusovih naukov pride-mo do toliko zaželenega blagodejnega miru in temu sledečemu zopetnemu blagostanju, pri katerem bo odločilnega pomena obdelovalec grude in nositelj najtežjega delavskega bremena: kmet. Od kmata obdelovana gruda rodi po naravnih zakonih, ki jih je Bog dal svetu; te spoznavati ter umno in uspešno kmetovati ter tako novo bogastvo kupičiti, bo naloga umnega pospeševanja tehniškega kmetijstva, katero naša družba odnekaj vrši. Ogromne so naloge, ki čakajo po sklenjenem miru našega kmata, in enake so tudi naloge, ki čakajo v najbližji bodočnosti našo družbo. Zavedajo naj se kmetovalci svojega nadvse važnega poklica, kakor se bo vsikdar zavedala c. kr. kmetij. družba kranjska svojega, ki danes zburi kot svobodna zastopnica kmetijskega stanu v prostorih hiše deželnih stanov kranjske dežele, kajti ravno v tej dvorani, v kateri danes v teh zgodovinskih pomembnih časih zborujemo, so podlegle nenaravne predprave in je prišla vsaj deloma do veljave suvereniteta naroda pod okriljem slavne vladarske habsburške hiše!

* * *

Ko je ces. svetnik Pirc končal svoje poročilo, je sledilo odobravajoče ploskanje. Za tem je dr. Lampe pojasnjeval, da Kmetijska družba ni delovala samo navznotraj in samo v deželi, marveč se je po svojem preudarku udeleževala perijodičnih konferenc predsednikov kmetijskih družb in deželnih kulturnih svetov na Dunaju, ki so se vršile ob raznih važnih prilikah, kadar je bilo treba nastopiti za kmetijske koristi. Poljedelsko ministrstvo pošilja k tem konferencam svoje referente. Kot zastopniku c. kr. kmetijske družbe mu je bilo omogočeno priti v razne centralne zastope. Tudi v posvetu za prehrano se je udeleževal vseh posvetovanj. V slednjem posvetu je 88 članov in od teh komaj ena tretjina zastopnikov kmetijstva. Seje so zaupne in iz teh ne more poročati, pač pa omeni, da ustroj tega posveta kmetijskim zastopnikom ni posvečen in da so takoj ob sestavi zahtevali njega preosnove. Zastopniki kmetijskih koristi so ustanovili svoj klub, v katerem se vselej dogovore o enakem nastopanju. Po teh kratkih izjavanjih je otvoril debato, h kateri se je kot prvi oglašil državni poslanec Demšar iz Selca. Ta je v svojem govoru odvrčal mnenje o »izvrstnih finančnih razmerah«, v katerih se kmet nahaja. Predlaga splošno politično debato o stanju kmetov. — Dr. Lampe izjavi, da politične debate ne more dopustiti, ker je družba nepolitična. Za to je mesto v državnem zboru. Gosp. govornik naj tam kot poslanec stavi za kmetijstvo koristne predloge, za kar mu bo Kmetijska družba rada na uslugo s svojim bogatim materialom. — Podpredsednik gospod prelat Kalan zahteva, sklicujoč se na § 14. društvenih pravil, da se konstatira, da je občen zbor sklepčen in ali so navzoči upravičeni glasovati. Se konstatira iz zapisnika, da je zastopana 101 podružnica in so navzoči delegati upravičeni glasovati. — Delegat Tavčar graja dosedanje nespametno politiko o cenah za kmetijske pridelke ter primerja ceno za 100 kg krompirja in ceno, ki jo je vojaštvo plačevalo za korenje. Krompir mora kmet dati po 9 kron, voja-

štvo plača korenje po 24 kron. Spridčo takih razmer je bilo mogoče, da se je razvila razna nedovoljena trgovina. Kmeta so naučili skrivati svoje pridelke. Konča, da naj bi bile cene take, da bi kmata zadovoljile in ga ne silile skrivati. — G. Ludovik Bajc protestira proti pozdravu Zadrúžne centrale, proti temu, da je centrala zborovala v hiši Kmetijske družbe in da je »Kmetovalec« njeno glasilo. (Glasen hrup. Klici: To ne spada sem!)

Dr. Lampe potrdi, da je Zadrúžna centrala res imela svoj ustanovni občni zbor v prostorih Kmetijske družbe na lastno prošnjo. Čisto prav je, da kmetijske organizacije prijateljsko sodelujejo in je le koristno, ako glasilo Kmetijske družbe prinaša tudi oglase kmetijskega združništva. (Odobranje.)

Kanonik poslanec Lavrenčič pripomi: »Ustanovitev Zadrúžne centrale je bila sklenjena na podlagi soglasnega sklepa deželnega zbora iz leta 1911. Naglašam soglasnega.«

K 3. točki dnevnega reda je bil predložen in odobren račun za leto 1916 in proračun za leto 1918. Številke kažejo napredovanje družbe. Poleg močnega pokojninskega zaklada si je v teku obstoja premoženje ugodno pomnožila. Promet v preteklem letu je znašal nad 35 milijonov K.

Kot 4. točka dnevnega reda je bila napovedana volitev predsednika za bodočo triletno poslovno dobo. Odbornik, poslanec Piber predlaga izvolitev dr. Lampeta, ker je ta po smrti Povšetovi izvrstno vodil družbo. Za kmetijstvo so živa zanimaja in ga v raznih zastopih tudi izvrstno zastopa, zato meni, da govori iz src vseh, ako predlaga njegovo izvolitev. Izvolitev se izvrši potom vslikla z vsemi proti dvema glasovoma.

K 5. in 6. točki glede izvolitve novega podpredsednika in novih udov glavnega odbora, ki jim je potekla triletna poslovna doba, predlaga za izvolitev na predsedniško mesto poslanca in župana A. Zurca iz Kandije, za ude glavnega odbora pa Iv. Hočevar, posestnika v Strugah, dosedanjega uda Fr. Isteniča, posestnika v Gor. Logatcu, Ant. Cerar, župana v Moravčah, I. Vehovca, poslanca in posestnika v Žužemberku in barona Friderika Rechbacha, veleposestnika v Kumbergu. Omenja, da sta dve mesti postali prosti vsled tega, ker sta se dosedanja uda, ravnatelj Kmetijske šole na Grmu Viljem Rohrman in Bartol odpovedala prostovoljno, da bi moglo biti močnejše zastopano kranjsko veleposestvo in kmetijstvo. Oba st akot večšaka itak vedno na razpolago udom s svojim sodelovanjem. Vsi predlagani so bili soglasno izvoljeni.

Predlog glavnega odbora za stalno nastavljenje treh uradnikov, ki služijo pri družbi že deset let, in pa predlog glede ustanovne liste, na podlagi katere bi se posebej upravljal pokojninski sklad družbinih uslužbencev, sta bila soglasno sprejeta in odobrena.

Od predlogov podružnic in samostojnih predlogov delegatov je omeniti sledeče: Novomeska podružnica predlaga, da bi glavni odbor deloval na to, da bi vinogradniki pravočasno dobili dovolj sladkorja za napravo petijota. Poroča delegat Vovko. Toplo podpira predlog župana Bajuk iz Bele krajine. Od iste podružnice je bil podan predlog za skrb, da bi se dobilo žvepla za žveplanje sodov. Poročevalec Skalicky. Predlogi neke dolenske podružnice vsled njih vsebine niso smeli biti javno obravnavani z ozirom na sedanje čase in je glavni odbor izrekel, da bo na predloge odgovorilo tajništvo pismenim potom kakor tudi vse potrebno ukrenilo, da se na razne nedostatke opozore merodajne oblasti. Delegat Bohte iz Zastare pri Črnomlju je poročal o težavah in neprilikah, ki se pojavljajo vsled pomanjkanja petroleja. Delegat Borc je pozival družbo, naj vse potrebno ukrene in opozori oblasti zaradi rekvizicije krav in prisilno zahtevanje pa-

Sesto vojno posojilo.

Šesto vojno posojilo.

Šesto vojno posojilo.

Kdo bi se obotavljal,
pomagali z imetjem,
ako tisoči s smrtjo
izpolnjujejo težko
dolžnosti?

Rih. Schaukal.

Šesto vojno posojilo.

še od strani vojaštva in okrajnih političnih oblasti. Zaradi ureditve cen se je oglašal delegat Majdič. Belokranjski delegatje so pozivljali družbo, naj pri vladi izposluje dovoljenje za zopetno vpeljavo semnje, delegat Bajec je prosil družbo pojasnila, ako vlada res misli jeseni takoj rekvirirati poljske pridelke. Na stavljen predloge so odgovarjali dr. Lampe, ces. svetnik Pirc, deloma Skalicky, radi semnje, rekvizicij in statistike je splošno pojasnjeval vladni svetnik pl. Detela. S tem je bil ob 1. uri popoldne dnevi red izčrpan, nakar je predsednik s pozdravom na cesarja zaključil zasedanje.

Francoski minisirski predsednik o zadnji ofenzivi, o ruski revoluciji in o m.rovnem vprašanju.

Pariz, 23. maja. (K. u.) Zbornica je zelo močno zasedena, ko prično razpravljati o 40 vloženih interpelacijah.

Napake pri zadnji ofenzivi.

Z ozirom na interpelacije o zadnji ofenzivi je izjavil ministrski predsednik Ribot: Kar se je od ofenzive upalo, je bilo pretirano. V izvedbi so se storile napake, a uspehov ne precejujemo in ne podcenjujmo. Vlada je smatrala za potrebno kazni in je izvedla izpremembe v višjem poveljstvu, da odstrani vse, kar ni v zvezi z vojaškimi ukrepi. Vojni minister sodeluje z armadnim odsekom. Zbornico prosim, naj počaka z razpravo o tej interpelaciji, dokler ne bo odsek končal svojega dela.

O ruski revoluciji in o nastopu Združenih držav.

Ribot je prosil, naj se razprava o interpelacijah Renaudela in Mairata o ruski revoluciji in o nastopu Združenih držav v vojsko še počaka, ker je povabila ruska vlada francosko na razgovor. Umevamo težave, na katere je zadela ruska vlada, katere sestavljajo ugledni in hrabri možje. Ti srčni možje so podali izjave, ki nas popolnoma zadovoljujejo, ker nameravajo pred vsem uvesti v armadi najstrožjo disciplino. Ruski zunanji minister je točno označil sofizem, s katerim Nemčija zlorablja formulo »brez aneksij in brez odškodnin«. (Splošno pritrjevanje, ki se ponavlja.) Nemčija je hotela vojsko. Zahtevali bomo povračilo; ne bo šlo za aneksije, marveč za pravico in za pravičnost. Mir brez odškodnine škodo Rusija ne bo rekla, a ne bo šlo za vojne odškodnine, ki se nalagajo kot kazni. (Splošno pritrjevanje, posebno pri socialistih.)

Gre za pokoro, za čin pravice. Cel svet bo tvoril sodni dvor. Nek ruski general je upravičeno rekel, da je smešno staviti gotove predloge o miru brez osvojitve, ko imajo Nemci še zasedene dele Francije, Rusije, Belgije in Srbije. Boja ne nameravamo nadaljevati v duhu osvoboditve in prilastitev, marveč da zopet vzamemo, kar je bilo naše. Ponavljam: Francija noče nobenega naroda zatirati, niti narodov svojih sovražnikov ter priznava svobodo vseh narodov. Francija na dan zmage ne bo klicala po maščevanju, marveč po pravici. (Pritrjevanje pri socialistih.) Gre pred vsem za to, da se doseže trajen mir. Mora vojske nas tlačiti že predolgo. Vojaški despotizem moramo zato uničiti. Tisti dan, ko bo to uvidel nemški narod, se bo lažje dosegel mir. To je, kar Rusi in mi vedno trdimo. Našim demokratom je pri srcu, da pride ruska vojska zopet v roke njenih voditeljev in da nastopi z ofenzivo, med tem ko se Združene države pripravljajo, da nam bodo poslale v nekaterih tednih svoje prve divizije, ki jim bodo sledile druge. Rusija naj stori svojo dolžnost; ničesar se nam ne bo potem bati. Morebiti bodo prosili za mir, ne svetohilinsko kakor danes s hinavskimi in zavratnimi sredstvi, marveč odkrito in s pogoji, ki se strinjajo s častjo Francije. Če se ne bo prisililo za mir, ga bomo izsilili.

Odločne Ribotove izjave so izvedle na vseh klopeh največjo pozornost in viharno pritrjevanje tudi pri socialistih.

Po Ribotovem govoru je zbornica nadaljevala razpravo o interpelacijah glede na podmorsko vojsko.

Renaudel je pritrdil, naj se razprava o njegovi interpelaciji glede na vojne smotre odgodi.

Zbornica je nato sklenila razpravljati o interpelacijah glede na namene vlade nasproti tistim Francozom, ki se nameravajo podati v Stockholm dne 1. junija, ko bodo tudi razpravljali o vojaški politiki.

na Krasu.

Po kratkem odmoru so prešli včeraj popoldne, na dan dveletne vojne napovedi, Lahi po besnem artiljerijskem ognju k splošnem naskoku infanterije. Boj moža proti možu se bje na celim Krasu. Lahi so popolnoma posneli angleško-francoski bojni sistem in poskušajo z napadi sedaj v tem, sedaj v drugem odseku. V laških vrstah se bojujejo tudi Angleži, Francozi in Belgijci. Posebno so pomnožili svoje top-

ništvo z najtežjimi angleškimi topovi. Laška publicistika stavi velike nade v to deseto laško ofenzivo, ki ima namen zlomiti avstrijski odporni železni zid in privedi Italijo do zmage. Toda zelo lepo je delati račune brez krčmarja. Cilj laških napadov pri Plaveh, pri Gorici in na Krasu je Trst. Ta pa je še daleč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. maja. Uradno:

Včeraj je bilo ob Soči zopet mirno. Šele pozno zvečer je sovražnik, ki se je bil pripravil z metalci min, napadel naše jarko pred Gorico; s težkimi izgubami zanj smo ga vrgli.

Danes zjutraj so otvorili italijanski topovi in metalci min ogenj proti našim postojankam na Krasu. Topovska bitka se razvija do velike besnosti. Na Koroškem in na Tirolskem so se tu in tam močnejše bojevali.

Načelnik generalnega štaba.

AVSTRIJSKO VEČERNO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. maja. Uradno:

Na Krasu se od popoldneva dalje bjeje boji pehote.

Drugi del vroče borbe.

Dunaj, 23. maja. (K. u.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Kakor je bilo pričakovati, se zdi, da se hoče po miru včerajšnjega dne z današnjim pričeti drugi del vroče borbe. V odsekih, v katerih je doslej divjel glavni naval boja, je bilo v sovražnih vrstah tudi včeraj razmeroma mirno, izvzemši sovražnega napada vzhodno od Gorice, ki je bil krepko pripravljen z metalci min in ognjem, kljub temu pa s težkimi izgubami za sovražnika odbit. Nasprotno pa so bile naše patrulje kakor vedno pridno na delu, da so motile in vznemirjale sovražnika s krajevnimi podjetji. Pri tem delovanju so imele uspeh in so privedle ujetnike iz sovražnih vrst.

Na kraški planoti sovražna artiljerija in metalci min že od jutranje zore živahno obstreljujejo našo fronto; ogenj je vedno hujši. Naša artiljerija streljala enako, tako da postaja artiljerijska bitka na kraški planoti vedno ljutejša.

Italijansko uradno poročilo.

22. maja. Na tridentinski fronti je sovražnik kljub porazu zadnjih dni nadaljeval različne ofenzivne operacije z namenom, da bi nas odvrnil. Ali njegovi napori, da bi italijansko vojno vodstvo odvrnil od ciljev, ki si jih je postavilo, so zaman. V noči od 20. na 21. t. m. so bili silno presenetljivi napadi proti našim izpostavljenim črtam na Col Cavento (Adamello), pri mostu Plubega (Chiese) in v dolini Giomella (Ponale) z našim ognjem odbiti. Med Gardskim jezerom in Adijo je sovražnik po intenzivni in daljši artiljerijski pripravi vseh kalibrov napadel postojanke na Dosso Alto (jugozapadno od gore Loppio) in na Zugni. Naskakovalci so bili s težkimi izgubami odbiti. Drugi tekem včerajšnjega dne v dolini Posina, na Asiaški planoti in v Karniji proti našim postojankam v dolini Piccolo poskušeni mali napadi so se vsi izjalovili.

Na fronti Julijskih planin, v severnem odseku Gorice se je artiljerijski dvoboj, ki je bil že včeraj zjutraj živahen, proti večeru ojačil, ne da bi sledile pehotne akcije. Utrdili smo zasedeno višino na točki 364 vzhodno od Plavi, kjer smo se polastili 1 topa in 30 ujetnikov. Vzhodno od Gorice je sovražnik trdovratno poskušal, da bi nas pregnal z višine točke 126 (južno od Grčine). V noči od 20. na 21. t. m. je naše letalo obstreljevalo zadnje sovražne zvezne črte pri Vogrskem v Vipavski dolini in se nato vrnilo.

Angleži, Francozi, Belgijci, Srbi in Portugalci na italijanski fronti.

Curih, 23. maja. Neutrlni dopisniki na italijanski fronti soglašajo v tem, da višek bojev še ni dosežen. Italija trdno namerava topot izsiliti odločitev v pozitivnem ali negativnem smislu, zato zastavlja vedno nove množice čet. Neprestano dohaja tudi angleška težka artiljerija. Nadalje pričakujejo portugalskih in francoskih kolonijalnih pomožnih čet. Tudi srbske in belgijske čete se udeležujejo teh bojev, ki prekašajo vsa podjetja na tej fronti v dose-danji vojski. Cadorna je prisegel, da bo ob dveletnici vojne napovedi, to je danes, dosegel znaten uspeh.

Kaj bi rad Cadorna.

Ženeva, 23. maja. »Echo de Paris« piše: Končni cilj Cadornovega sunka ni nič manjši, kakor da si z napadi v gorovju pravi prosto pot za osvojitve Trsta.

Skrbi.

Ženeva, 23. maja. »Matine« poroča z italijanske fronte o pozornosti vzbujajočem ojačenju avstrijskega protipritiska na celi fronti. Odkrito je treba predočiti možnost avstrijske protiofenzive.

Ameriška pomoč za Italijo.

Lugano, 23. maja. »Corriere della Sera« poroča iz Washingtona z dne 19. maja: Pogajanja med ministrom Arlotto in ameriško vlado zaradi rešitve resnega vpra-

šanja tonaže so dejansko kazala uspehe. Sklenilo se je, da bodo Italija, Francija in Rusija dobile pomoč, med tem ko bo Angleška ostala vezana sama nasa in bo poleg tega še pomagala zaveznikom. Pričakujejo, da se bo, ko bo sklenjen zakon o rekviziciji trgovskih ladij, takoj čutilo zboljšanje sedanjega pomanjkanja ladij, in sicer tudi za slučaj, če Ameriki ne bo mogoče dovoliti Italiji potrebnih 100.000 ton ladij, ki jih želi.

Anglija dobavlja Italiji strelivo.

Rotterdam, 23. maja. »Daily Telegr.« javlja: Od 1. aprila dalje so skoraj popolnoma izostale ameriške ladje s strelivom. Ker manjka v Italiji premoga, je Anglija prevzela velik del izdelovanja streliva za Italijo.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 23. maja. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Pri Hulluchu in pri Bullecourtu smo odbili več angleških sunkov, ki jih je bil pripravil močan ogenj.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Ob Aisne in v Champagni so popoldne s topovi le zmerno streljali.

Popoldne so Francozi nepričakovano pričeli močnejše streljati, nato so pričeli z visoke planote od Paissy do gozda La Ville-aux-Bois močno napadati; napade so do večera z veliko trdovratnostjo nadaljevali. V žilavem boju moža z možem in s krepkimi protisunkmi so držali bavarski, hano-verski, spodnjelezijski in poznanski polki svoje postojanke proti več navalom in so sovražnika vrgli. Ljuti boji z ročnimi granatami v posameznih kosih jarkov so se nadaljevali tudi ponoči.

Sovražniku je zadal naš ogenj med umikanjem izdatne izgube.

Armada maršala Alberta Würtemberškega.

Na lorenški bojni črti v Sundgau smo pregnali sovražne poizvedovalne oddelke. Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

20. majnika ob 3. uri popoldne. V Champagni je sovražna pehota napadala postojanke, ki smo jih bili osvojili včeraj severno gora Cornilet, Helm in Teton. Sovražnika smo povsod odbili in mu zadali občutne izgube; dosegel ni ničesar. Dne 20. t. m. smo ujeli približno 1000 neranjenih sovražnikov, med njimi 28 častnikov.

Položaj sporazuma neugoden.

Rotterdam, 23. maja. »Manchester Guardian« piše: Položaj front sporazuma politično ni zadovoljiv. Vojaško stojimo dobro, a vsi smo upali, da bomo s to glavno ofenzivo zmagali, na kar smo čakali že tri leta.

Tri ranljive točke Anglije.

Amsterdam, 23. maja. »Nineteenth Century« piše: Pričakujemo, da se bo kmalu vojska končala, ker trpi Anglija v pomanjkanju vojakov, živil in na delavskih nemirih. Vojni smotri sporazuma naj se revidirajo.

V Angliji stavka nad 300.000 delavcev.

Christianija, 23. maja. Norveški listi poročajo iz Londona, da stavka v angleških industrijskih mestih nad 300.000 delavcev. Zahtevajo več živeža.

Z ostalih hojišč.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 23. maja. Veliki glavni stan:

S krepkim učinkujočim ognjem smo odgovarjali na ogenj ruskega topništva, ki se je bil v več odsekih zopet oživil.

Na macedonskem bojišču so se med viharjem in dežjem manj bojevali.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 23. maja. Uradno: Na fronti od Ohridskega jezera do jezera Putkovo običajni pehotni ogenj, ki je bil v ovinku Črne od časa do časa zelo močan. — Sovražni pehotni oddelek, ki je skušal vzhodno od Dobregapolja prodirati, smo z ognjem pregnali. Ob spodnji Strumi, posebno med jezeroma Putkovo in Tahino živahen artiljerijski ogenj.

Francosko balkansko poročilo.

21. majnika. Od časa do časa so streljali s topovi na celi bojni črti. Srbski in angleški letalci so uspešno metali bombe na sovražna skladišča.

Na morju.

Zopet 76.200 ton ladjinega protisovratop-ljenega.

Berlin, 23. maja. Uradno:

1. Naši podmorski čolni so na Sredozemskem morju iznova potopili večje šte-

vilo parnikov in jadrnic s skupno vsebino 53.000 ton. Med njimi angleški transportni parnik čet »Transylvania« (14.315 ton), katerega so bili spremljali rušilci; neznani, popolnoma naloženi 8000tonski parnik, ki je vozil v Italijo; neznani 5500tonski angleški parnik, ki je vozil ravno tja; dalje italijanski oborožen parnik »Alessandra« (8000 ton) z 11.000 tonami pšenice, namenjene Italiji; »Ferrara« (3172 ton), najbrž s strelivom; angleški oboroženi parnik »Karrongu« (4665 ton), ki je vozil iz Neaplja v Port Said.

2. Uspehi naših podmorskih čolnov na Atlantskem oceanu in na Severnem morju: Potopljeni so bili 4 parniki in pet jadrnic s 17.200 tonami.

Načelnik admiralnega štaba mornarice.

22.300 ton potopljenih.

Berlin, 23. maja. Uradno:

Novi uspehi podmorskih čolnov na Atlantskem morju: 22.300 ton.

Potopljeni so bili med drugim 3 veliki oboroženi parniki, past podmorskim čolnom v obliki 3000 tonskega velikega parka; katere poveljniki smo ujeli. Načelnik admiralnega štaba mornarice.

Tretjina norveške trgovinske mornarice uničena.

Kristianija, 23. maja. »Tidens Dagen« poroča, da je izgubila norveška mornarica med vojsko skupno 740.000 ton ladij: tretjino vse norveške mornarice.

Poročila iz Rusije.

Aleksejev o stanju ruske armade.

Petrograd, 22. maja. (Kor. ur.) Agentura: V glavnem stanu se je zbral prvi kongres zastopnikov častnikov armade in mornarice. V otvoritvenem govoru je opozarjal generalisimus delegate na vznemirjajoč klic: »Domovina je v nevarnosti!«, ki je zadonel zadnje dni. Izjavil je, da je ta klic upravičen, ker je vojna moč ruske armade res znatno padla, ker so častniki in vojniki sprti in ne zaupajo eden drugemu. Ruska armada, ki je bila včeraj še tako strašna, je danes usodno slaba in to nasproti strašnemu, vztrajnemu in močnemu sovražniku, ki sega s svojo lakomno roko po drugih deželah južne Rusije in ki se ne zadovoljuje z že zasedenim ozemljem. Generalisimus je pozval zastopnike, naj ko se vrnejo k svojim polkom, store vse, da se bodo odpravili vsi spori v armadi, da se bo zopet obnovila disciplina, ki je v armadi izgubila in da bodo častniki in vojniki v tesni slogi zopet lahko šli nasproti zmagam, brez katerih blagobit Rusije ni mogoča. Predsednik kongresa, polkovnik Novozicev, je odgovoril: Gospod generalisimus! Zagotovim vam, vse bomo storili, kar bomo le mogli, da postane armada zopet močna za boj.

Vojni smotri delavskega in vojaškega sveta. — Zopet napetost med vlado in svetom.

Amsterdam, 23. maja. »Temps« javlja: Med vlado in delavskim in vojaškim svetom so postale razmere radi vojnih smotrov zopet napete. Delavski in vojaški svet si pridržuje pravico, da se loči od sporazuma, če ne bo pritrdil vojnim smotrom delavskega in vojaškega sveta.

Za okrepitev armade.

Petrograd, 23. maja. (Kor. ur.) Na splošnem posvetu socialnodemokratskih strank, ki se nazivajo minimalist, so sklenili: 1. Revolucijska demokracija mora z vsemi sredstvi pomagati, da bo ruska armada sposobna udariti in braniti koristi domovine proti vnanjim nevarnostim, ki ji groze. 2.) Pobratimstva vojakov ne morejo privedi, da bi se sklenil mir in sledi iz njih le hujskanje armade.

Pred novimi izgredi v Rusiji.

Curih, 22. maja. »Neue Zürcher Ztg.« poroča o položaju v Rusiji: Zdi se, da se položaj za sporazum boljša, ker bodo socialisti ministri vpliv vlade med vojniki zvečali in omejili vojaško propagando najskrajnejše leve. Rusiji pa najbolj grozi anarhija na deželi in stavke v municijskih tvornicah. Če bo to še dlje trajalo, bodo izbruhnili še hujši nemiri, kakršni so bili meseca marca.

Kongres ruskih kmetov za mir.

Petrograd, (Kor. ur.) Zakasnelo. Delavski in vojaški svet javlja, da so sprejeli 2. t. m. na kongresu kmetov v Moskvi resolucijo, ki zahteva, naj se konča vojska s pravičnim mirom, ki prepušča vsem narodom možnost, da bodo odločevali sami o svoji usodi.

Francozi o Rusih.

Bern, 22. maja. Glede na novo rusko vlado je pisal »Journal«: Čeri posebnega miru so se izognili, a nova vlada mora popustiti svojo nedelavnost. Če ne bodo ostarezmere nasproti svetu take, kakršne so bile, predno so se zedinili. »Radical« piše: Ruski obzor je zelo temen. Vihar se lahko izpremeni v ciklon. Kakorkoli se presoja položaj, se mora reči, da je naloga vlade izredno težavna. Upa naj se, da bo mogla delati, predno bo bitka izdubljena.

Proti ruskim judom.

Kodanj, 23. maja. (K. ur.) »Politiken« javlja iz Petrograda: Na kongresu vojaških odposlancev z boje črte, ki zboruje zdaj v Petrogradu, je general Shalon, ki ni več aktiven, prebral sledeče pismo: Iz uradnega angleškega vira se poroča, da so zborovali 22. t. m. v Kodanju tajno ruski judje, ki bivajo na Danskem. Udeleženci so sklenili, da se bodo vrnili v Rusijo, kjer bodo v armadi nastopali proti vojski z Nemčijo. Vsi udeleženci so prijazni Nemcem. Delavski in vojaški svet je zahteval, naj povzročitelje tega zločina početja postavijo pred sodišče.

Kongres kadetov.

Petrograd, 23. maja. (Kor. ur.) Agentura: Tu se je zbral 8. kongres kadetov. Za predsednika je bil izvoljen Miljukov, ki je v svojem nagovoru poročal o splošnem političnem položaju in označil smoter, ki ga zasleduje stranka, da se utrde svobodščine priborene potom revolucije.

Rusija dežela presenečenj.

Berlin, 23. maja. »B. Z.« javlja iz Sofije: Tukajšnji krogi, ki so imeli prejšnje čase zveze z rusofili, nočejo ničesar izjavljati o važnosti razvoja dogodkov v Rusiji, ker so navajeni računati glede na Rusijo s presenečenji. Ve se le, da povsod nadvladuje občutje za mir. Kmalu se bo odločilo, če se bo posrečilo Rusiji, da pridobi svoje zaveznike za mir; če se pa to ne posreči, ga bo sklenila sama.

Nemiri na Finskem.

Stockholm, 21. maja. (K. u.) Listi poročajo, o plenitvah, nemirih in o aretacijah na Finskem. Ognjegasci v Helsingforsu in v Abo so pričeli baje stavkati. Osební promet čez Tornejo je prekinjen. Čez mejo puste le kurirje diplomatov baje na povelje iz Petrograda.

Kongres častnikov v Petrogradu.

Petrograd, 22. maja. (K. u.) Tu zboruje kongres delegatov častnikov iz cele Rusije; delegatov je na kongresu nad 600.

Buchanan namerava odstopiti.

Frankobrod, 23. maja. »Frankfurter Zeitung« javlja iz Haaga: Buchanan, pravijo, bo odstopil. Sledil mu bo pruski veleposlanik sir Bertie.

Ruske tvornice izdelale po revoluciji 25% manj blaga.

Stockholm, 23. maja. (Kor. ur.) »Aftonbladet« poroča iz Haparande: Na zboru zveze petrograjskih inženirjev se je poročalo, da so ruske tvornice izdelale, odkar traja revolucija, 25% manj blaga, kakor prej, ker se je skrajšala delovna doba, in vsled splošnega nereda.

Sazonov ne postane veleposlanik v Londonu.

Rotterdam, 23. maja. (Kor. ur.) »Nieuwe Rotterdamsche Courant« javlja iz Petrograda: Imenovanje Sazonova veleposlanikom v Londonu so preklicali.

Vojno stanje v Lizboni.

Amsterdam, 23. maja. Izgredi v Lizboni radi pomanjkljive prehrane so bili hujši, kakor se je prvotno sodilo. Velike množice, med njimi mornarji, so plenili slaščičarne in pekarije. Razglasili so vojno stanje. Čete so zasedle s topovi in s strojnimi puškami glavne ceste; dozda je bilo ubitih 10, ranjenih pa 50 oseb.

Portugalska mornarica obstreljuje Lizbono.

Genf, 23. maja. Vstaja v Lizboni je zelo resna. Mesto so vojne ladje obstreljevale. Narod je naskočil pekarije. Vojaki stražijo ceste. Le s težavo so upostavili red.

Prelom diplomatskih zvez med Nemčijo in Liberijo.

Berlin, 23. maja. (Kor. ur.) Pri nemški vladi poverjeni poslovodja republike Liberija je po svoji vladi obveščen, da so prelomili diplomatske zveze z Nemčijo.

Amerika.**Američani v Franciji.**

Bern, 23. maja. (Kor. ur.) Tukajšnji ameriški konzulat poroča, da bodo na odredbo vlade Združenih držav ekspedicijskemu zboru namenjenemu v Evropo kmalu sledile divizije rednih čet. Devet polkov tehničnih čet, ki so jih že rekrutirali, je tudi namenjenih Franciji. Ameriška divizija šteje 20.000 do 25.000 mož.

Brazilijski preklči nevirialnost.

Newyork, 23. maja. (Kor. ur.) »Associated Press« javlja iz Rio de Janeiro: Brazilijski kongres je sprejel predsednikovo prošnjo o preklicu nevirialnosti.

Grof Tarnovski se vrnil na Dunaj.

Dunaj, 23. maja. Danes popoldne ob 5. uri se je pripeljal avstrijski veleposlanik grof Tarnowski z veleposlaniškim osebjem in z večjim številom avstrijskih državljancev na Dunaj.

Poročila o miru.**Želja po splošnem miru.**

Kodanj, 23. maja. »Politiken« piše: Vprašanje posebnega miru se v Petrogradu vedno bolj izločuje, a zato čimdalje močnejše žele posebnega miru in da se revidirajo vojni smotri.

Francoski socialisti na stockholmskem posvetu.

Stockholm, 23. maja. (K. u.) Socialistični posvet zveze departementa Seine je sprejel s 5745 glasovi manjšinski predlog na udeležbo pri stockholmskem posvetu.

Posvet z Bolgari v Stockholmu.

Kodanj, 22. maja. (Kor. ur.) »Berlingske Tidende« javlja iz Stockholma: Trajni socialistični mirovni odsek se je včeraj pričel pogajati s socialističnimi odposlanci raznih vojskujočih se dežel. Prvi so prišli na vrsto Bolgari. Izjavili so, da so načelno za mir brez aneksij, a pristavili so, da pridobitev Dobrudže in Macedonije po Bolgariji ne spada pod pojem aneksij.

Anglija preseneti svet glede na mirovno vprašanje (?).

Budimpešta, 23. maja. Iz popolnoma zanesljivega vira poroča »A Vilag«: Angleška bo glede na mirovno vprašanje prese-netila svet. Težka kriza zadnjih dni se je končala ugodno miru. Angleški oficijelni krogi bodo zavzeli nasproti stockholmskem posvetu zelo ljubezljivo stališče, če bo dokazal, da ni samo nemška ekspozitura.

Papežev odposlanec.

Lugan, 23. maja. »Secolo« poroča, da se v vatikanskih krogih čuje, da ima novi monakovski nuncij msgr. Baselli, ki potuje skozi Švico v Nemčijo, papežovo lastnoročno pismo za bavarskega kralja in najbrže tudi za cesarja Viljema.

Notranja politika.

Štajerski Nemci in jugoslovansko vprašanje.

Kakor poroča »Deutsche Wacht«, se je vršilo v Celju zborovanje nemških zaupnikov, na katerem je poročal poslanec Markl. Nas zanima oni del sprejete resolucije, ki se tiče jugoslovanskega vprašanja: — »Pozivljamo nujno nemške poslanca naj nastopijo z vso odločnostjo proti onim stremljenjem, ki hočejo izpodrinuti nemški živelj iz južne Avstrije in ustanoviti posebno državno-pravno tvorbo.«

Seja načelnikov klubov.

Dunaj, 24. maja. Danes se vrši seja načelnikov klubov, katere se udeležujejo poleg predsedstva zbornice sledeči klubovi načelniki: dr. Korošec, Ivčević, Stanek, Stapski, Romančuk, Vasijlko, Gross, Hummer, Ofner, Seitz, Faidutti in Simionovici. Poljski klub bo zastopal mesto Biliškega dvorni svetnik dr. German.

Nov nemški klub.

Dunaj, 23. maja. (K. u.) Dunajski nemškožidovski poslanci Friedmann, Ganser, Hock, Kuranda, Neumann, Ofner in Zenker so se združili v posebnem nemško-svobodomiselnem klubu. Predsednik kluba je Ofner, podpredsednik Friedmann, zapisnikar Ganser.

Vprašanje zborničnih podpredsednikov.

Dunaj, 23. maja. Kot zastopnik Romanov pride mesto Malfattija za podpredsednika v pošte Rumun Simonovici. Mesto Zbarskyja se imenuje v čeških poslaniških krogih ime poslanca Sedlaka.

Kriza v poljskem klubu.

Lvov, 23. maja. Poslanec David pl. Abrachamowicz, večletni podpredsednik poljskega kola, je izstopil iz predsedništva kluba.

Gosposka zbornica.

Dunaj, 23. maja. Cesar je zopet imenoval dosedanje predsedstvo gosposke zbornice. Na mesto novega tretjega podpredsednika je imenovan grof Sylva Tarouca.

Dunaj, 23. maja. (Kor. ur.) Predsedništvo gosposke zbornice je razposlalo dnevni red otvoritvene seje, ki se vrši v sredo, dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne. Med drugim je na dnevnem redu: Volitev predsedstva, izjava predsednika, volitev deveterih članov v odsek za politične zadeve, odsek za pravne zadeve in odsek za finančna vprašanja.

Za deželnega glavarja na Tiroiskem je imenovan poslanec Schraffl.

Cesar sprejel demisijo grofa Tisze.

Budimpešta, 23. maja. (Kor. ur.) Cesar ni pritrdil predlogom vlade glede volilne reforme, zato je podal grof Tisza demisijo celokupnega kabineta. Cesar je demisijo sprejel.

Cesar je naročil Tiszi, naj vodi dalje tekoče zadeve.

Glede avdijenc, ki so v zvezi s sestavo novega kabineta, se ni še nič ukrenilo.

Vladarjevo pismo o odstopu Tisze.

Budimpešta, 24. maja. (K. u.) Uradni list objavlja sledeči Najvišji sklep: Njegovo c. in kr. Veličanstvo je sklenilo, da milostno sprejme s sklepom v Gyöngyösu dne 23. t. m. podpisano demisijo ogrskega skupnega ministristva in istočasno odreja, naj posamezni ministri poslušajo dalje do bodočega Najvišjega sklepa.

Bivši ogrski ministrski predsednik grof Khuen Hedervary je odpotoval na Dunaj.

Reške novice.

Na kozah je obolel še neki 40letni Nikolaj Glad, katerega so nemudoma prepe-ljali v bolnišnico za nalezljive bolezni. — Mestni zdravstveni urad pozivlja občinstvo, naj se takoj cepi proti kozam, da se bolezen ne razširi.

Aprovizacija. V zadnji seji občinskega sveta je bila živahna debata glede preskrbitve z živil. Župan je izjavil, da ostane sedanja krušna porcija najbrž neizpremenjena do nove žetve. Kave dobi vsaka oseba na mesec le 5 dkg, ker je ni mogoče dobiti od nikoder. Mesto fižola in ječmena, katerega hrani aprovizacija le za bolnišnice, se bo prodajala v večji meri koruzna moka. Te dni je prišlo 100 prešičev, katerih meso se bo prodajalo po znižanih cenah. Občina si je preskrbela tudi večjo množino kavinih surogatov in čaja.

Na Sušaku so po dolgem času dobili zopet kruh, mesto katerega se je do sedaj prodajala le koruzna moka.

Zaplenili so trgovki Antoniji Ivančič več vreč fižola, ječmena, žita in moke, ker je prodajala blago po 7 K kg. Zagovarjati se bo morala pred sodiščem radi navijanja cen.

V hrvatskem Primorju boleha živina na neki nepoznani bolezni. Živinozdravniki so mnenja, da je bolezní krivo pomanjkanje zadostne krme. Pravijo, da se meso te živine zato prodaja po znižanih cenah in je neškodljivo.

Policijska ura za javne lokale. Po naj-novejši ministrski odredbi smejo biti gostilne, točilnice vina, slaščičarne, kavarne in zasebni klubi odprti do polnoči. Gledališča, kinematografi in plesne dvorane pa le do 10. ure zvečer. Trgovine smejo biti splošno odprte od 6. ure jutraj do 7. ure zvečer. Trgovine z jestvinami pa od 5. ure jutraj do 8. ure zvečer. Izpolnjevanje odredbe se bo strogo nadzorovalo.

Po polnoči se ne sme nihče več nahajati na ulici. Izvzeti so le stražniki in drugi nočni uslužbenci.

Električno železnico prično graditi na Sušaku, in sicer od Riječine do Martinščiće.

Zahvala.

V sveto dolžnost si štejem, da izrekam vsem, ki ste za časa mojega 32mesečnega ujetništva z menoj sočustvovali ali zame molili, najiskrenejšo zahvalo prav iz dna srca. Povračaj Vam Bog s svojim najbogatejšim in vsestranskim blagoslovom!

Dr. Anton Zdešar C. M.

Ljubljana (Tabor, 12).

Primorske novice.

Zajednica presv. Srca Jezusovega za Trst in okolico nima sestanka (kakor je bilo pomotoma javljeno) na binkoštni četrtek, temveč na binkoštni torek, t. j. 29. majnika ob pol 11. uri v Marijinem domu. Istočasno bo tudi občni zbor »K. a. t. i. s. k. o. v. n. e. g. a. d. r. u. s. t. v. a.«. Na obilno udeležbo vabi odbor.

Novice iz zasedene Gorice. V Kobaridu je vse spremenjeno. V kobariškem trgu se nahaja sedaj 52 trgovin, ena kavarna in gostilna in tri zloglasne hiše. To je italijanska omika — brez vere, brez Boga. Od Kobarida pri Starem Selu je vse polno elegantnih barak, ki tvorijo stanovanja za italijanske častnike. Hčerka mesarja Gruntarja je poročila nekega Italijana »primo tenente«. Od Robiča, kjer obrne Nadiža v Italijo, se vije v Kobarid železnica.

Č. g. kurat Leben (Ljubljčan) je zopet bliže domovini, menda je v Breginju.

Neupravičen napad »Hrvatskega lista«. Deželna upravna komisija za Istro nam piše: »Hrvatski list« se pritožuje, da se je pri nastavljanju deželnih uradnikov imenovalo tudi neistane, kar deloma resnici odgovarja. Računskim revidentom je bil namreč imenovan dr. Vadnal iz Kranjske, ki je bil nastavljen pri finančnem ravnateljstvu v Trstu. Kljub ponovnemu razpisu se ni nihče oglašil za to mesto. Računski oddelek je izgubil vsled vojske izmed 15 nič manj kot 8 uradnikov, pa je bilo potrebno takoj imenovati sposobnega računskega uradnika. Čeprav dr. Vadnal ni Istran, vendar zna popolnoma dovršeno hrvaški (to se razume tudi slovenski) jezik. Nadalje se je imenovalo v deželni pisarni, kjer je padlo število uradnikov od 8 na enega, začasno tri ženske sile, katere

pripadajo slovenski narodnosti in ki poznajo oba slovanska deželna jezika. Da je izmed teh samo ena Istranka, se mora upoštevati to, da so se mesta v slovanskih listih večkrat razpisavala, pa če se ni oglasilo dovolj Istrank, temu ni kriva deželna upravna komisija. Nadalje je stalno nastavljen deželni podtajnik Rade Kundić iz Voloske in Otmar Pavlinić iz Kastva kot računski asistent, oba Hrvata. Za deželnega tajnika je imenovan dr. Pechotsch, ki je italijanske (?) narodnosti, ali pozna perfektno slovenski jezik. V Istri so Slovenci, pa zaradi tega ni upravičena pritožba, če so zasedli nekatera uradna mesta Slovenci. Ali v Istri so tudi Italijani, preko katerih se ne sme iti pri izpopolnitvi uradniških mest in sicer z ozirom na enakopravnost narodnosti. Torej od sedem novoimenovani uradnikov jih šest pripada Slovanski narodnosti. Vsi novoimenovani uradniki poznajo tudi nemški jezik, kar je na vsak način velike važnosti za urad. Ne more se sicer oporekati, da se pri izpopolnitvi teh mest niso moglo upoštevati osebne želje. Vsakemu je bilo svobodno kompetirati za ta mesta. Pri deželnih uradih bi se morala izpopolniti še nekatera mesta, kar se je pa moralo za sedaj opustiti vsled pomanjkanja sposobnih reflektantov. Sicer pa ne izvršujejo štirje člani poverenstva samo posel pri-seidnika deželnega odbora, ampak tudi važne stvari deželnih uradnikov, kar pomeni veliko olajšanje deželnega proračuna. Končno se je nastavilo začasno dva upokojena računska kontraktarna uradnika (Velcich in Barsan, oba Istrana), ki bošta takoj zapustila svoji mesti, kakor hitro se najdejo sposobne mlajše sile, sposobne deželnih jezikov. Trditev, da se mora ozirati na obstoječe predpise pri podeljevanju uradniških mest izključno na Istrane, ne temelji na zakonu, pa bi tudi tak predpis bil tudi neizvedljiv. V resnici doslej ni bilo mogoče najti za računski oddelek uradnikov iz Istre. Deželni upravni komisiji bi se morala izkazati hvaležnost, ker je v tako kratkem času in z majnim številom uradnikov izvedla jezično enakopravnost.

Odlok deželnega odbora goriskega o odškodnini vojnih škod št. 2224 je povzročil med begunci veliko razburjenje. Ljudstvo je popolnoma prezrlo drugi del odloka, ki natančno razločuje dvojno vrsto vojnih škod. Zakon o vojni dajatvah, zlasti § 32. in 33. govori o takih delih, dajatvah in škodah, ki so bile povzročene po izrečnem ukazu vojaške višje oblasti. In le take dajatve in škode ceni in povrne komisija, ki je za to ustanovljena. Vse druge vojne škode pa, povzročene in nastale vsled vojske, zlasti zapuščene vrednosti in pohištvo, ne spadajo pod ta zakon. Kako bo ta škoda cenjena in povrnjena, bo imel določiti poseben zakon, katerega pa sedaj sploh še ni. Isto velja tudi o civilnih osebah, ki so od granat pohabljeni in zahtevajo penzijo. Tudi za take ni do sedaj nikakih zakonitih določb, ker ni prej nihče na to možnost mislil.

Italijani proti Slovencem. Na tržaškem mestnem magistratu ni vojska nič izpremenila in brez skrbi, da bi se komu kaj zgodilo, se ravna s Slovani prav tako kakor v prejšnjih časih. Vodja mestnega magistrata je od vlade imenovana oseba, torej odvisen od c. kr. tržaškega namestnika Friesa-Skene. Na občnem zboru političnega društva »Edinost« v Trstu je dr. Vilfan o tem govoril: »V dokaz, kakšne razmere so vladale doslej na tržaškem mestnem magistratu, bodi naslednji preznačilni dogodki: Kmalu po napovedi laške vojne sem se obrnil na mestni magistrat, da mi izda domovnico. Prosil sem slovenski, in sicer da mi izdajo domovnico tudi v slovenskem jeziku. Poslali so mi italijansko. Pritožil sem se na cesarskega komisarja dvornega svetnika pl. Krekicha. Na slovensko pritožbo sem prejel od ces. komisarja nemško rešitev, da je uradni jezik tržaške občine — italijanski! Pritožil sem se še nato na cesarsko namestništvo, kjer so mi obljubili rešitev še tekom tistega meseca, a sedaj, po dveh letih, še vedno nimam rešitve. Take so pač razmere v Trstu.«

Č. g. kaplan Josip Jug, kateremu se ni posrečil beg iz Gorice, kakor smo bili svojčas poročali, je še vedno v Gorici in stanuje na Montu, kakor prej.

Predsednik deželne upravne komisije mejne grofije Istre, Alojzij Lasciac, je obiskal pretekli teden občine koprsko, izolsko, dekansko, dolinsko, očižlokalnsko, materijsko, cittanovsko, pazinsko in ti-njansko, da se natančno prepriča o razme-rah aprovizacije teh občin.

Ženske železniške sprevodnice. Na državni progi Trst—Herpelje-Kozina so nastavljene ženske sprevodnice nemške narodnosti.

Za slepe vojaške v Gradcu (za harmoniko slepcu) nam je poslala družba vrlih Tržačank in Tržačanov iz restavracije »Borsa« po gdčni. Mariji Stemberger iz Središča 126 K. Darovali so: Marija Stemberger 20 K, Humbert Sodej 4 K, Boris Simandi 6 K, Hansl Richa 2 K, Marija Ratajc 10 K, Lojzka Popit 10 K, Rudolf Pra-

mert 2 K, Franc Podgornik 2 K, Karl Poglic 5 K, Elizabeta Gregoric 5 K, Morati Ferdl 2 K, Morati Rudolf 3 K, Mirti Wallner 1 K, Kleinsauer Loni 5 K. Hvala iskrena blagim srcem!

Pogreb preč. g. Ivana Wolfa, stolnega kanonika goriškega, je bil v Ljubljani dne 12. maja. Pokopaval je prevzvišeni g. knez nadškof goriški, dr. Fr. B. Sedej, ki se je v ta namen pripeljal iz Zatičine. Pogreba so se udeležili: g. deželni predsednik grof Henrik Attems, prelata Jos. Pavletič in Aleksander Zamparo, stolna kanonika goriška; Ivan Filipič, čast. kanonik in dekan v Ločniku, več bogoslovnih profesorjev goriških, podvojda Anton Rutar, profesorja dr. Peter Šorli in dr. Ignacij Kobal poleg več drugih goriških duhovnikov. Ljubljanski kapitelj je bil skoro polnoštevilno zastopan. Za njim so se vrstili drugi ljubljanski duhovniki in pokojnikovi znanci in prijatelji.

Smrtna nesreča z ročno granato. V Dobravljah, občina Sv. Križ na Goriškem, je postal 70letni Anton Kravos žrtev ročne granate. Radi neprevidnega ravnanja je granata eksplodirala in ga na mestu ubila.

Zelenjava in sadje iz Istre za Trst. Čim dalje traja vojno stanje, tem bolj dela država na to, da bi prešla v čim večjem obsegu trgovina z življenjskimi potrebščinami v njene, oziroma v roke pod njenim nadzorstvom stoječih zavodov. Tako se je po tržaški aprovizacijski komisiji dogovorilo z istrskimi civilnimi in vojaškimi oblastmi sklenilo, da naj da Istra polovico zelenjave in sadja Trstu, druga polovica pa naj ostane doma za lastno porabo istrskemu prebivalstvu. Vso zelenjavo in sadje, ki bo prihajalo iz Istre v Trst, bo prevzemala od pridelovalcev tržaška aprovizacijska komisija, ki ima svoje središče nakupovališče v pristanišču, hangar 41, in ki blago nadalje prodajala trgovcem. Ta bo blago razdeljevala branjevkam. Določale se bodo z veljavo vsakrat vsaj za teden dni najvišje cene za prevzemanja zelenjave in sadja po aprovizacijski komisiji, za oddajo branjevkam in za razprodajo na drobno konzumentom.

Novo šolo za otroke beguncev so otvorili v Guntendorfu.

V Florenci je interniran Karel plem. Doljak, bivši goriški deželni uradnik.

Velikodušen dar čistilnice mineralnega olja v Trstu v dobrodelne namene. Upravni svet čistilnice mineralnega olja v Trstu je sklenil na svojem rednem običnem zboru dne 15. t. m. ob 25 letnici obstoja družbe nakloniti 100.000 K v korist vojno-pomožnih ustanov. 90.000 K je bilo izročeni gospodu namestniku, ki je po želji darovalcev določil 25.000 K za zgradbo zdravilišča za jetične vojake iz Trsta, 25.000 K za vojne invalide iz Primorske, 25.000 K za sklad vdov in sirot vojakov, padlih na Primorskem, 10.000 K podpornemu odboru za primorske begunce in 5000 K podpornemu odboru za pomorske, ribiče in njih družine, zabredle v revščino radi vojske. Ostalih 10.000 kron je bilo izročeni poveljniku pomorskega okraja, kontreadmiralu baronu Koudelka z namenbo za sklad vojno-mornariških vdov in sirot.

Dnevne novice.

+ Milijonska prijava na VI. vojno posojilo. Deželni odbor vojvodine Kranjske je pri Kranjski deželni banki v Ljubljani priglasi nom. 1 milijon kron VI. vojnega posojila.

— Dvornim svetnikom je imenoval cesar svetnika kranjske deželne vlade Gustava Kulavica s pregledom taks.

+ Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil dr. Božidar Küssel, okrožni zdravnik v Trebnjem.

— Franciščanska provincija sv. Jeronima v Dalmaciji je imela 16. maja v Zadru pod predsedstvom preč. P. gener. vizitatorja Vendelina Vošnjaka kapitularno skupščino, pri kateri je bil izvoljen provincijalom P. Anton Kazilari, kustosom P. Bernardin Benjovskij, defintorjem: P. Josip Karvin, P. Mavricij Gugič, P. Toma Tomažič, P. Rafo Capursi.

— Ob smrti odličnega duhovnika. — Slivnica pri Mariboru. Velika žalost nas je dohitela; nenadomestljiva izguba nas je zadela. Dne 1. majnika t. l. je umrl naš preblagi župnik Franc Hirti, ki je bil 29 let naš dušni pastir in v vsakem oziru naš neumorno delaven ter moder voditelj. Kot vzgleden duhovnik je vneto gojil in pospeševal cerkveno življenje med svojimi župljani; kot iskren domoljub je plemenito širil narodno izobrazbo. Vse ga je ljubilo in visoko spoštovalo. Najbolj je vdano ljudstvo od blizu in daleč kazalo svojo ljubezen do uzonega pokojnika na dan pogreba, 3. majnika. Ogromna množica ljudi se ga je udeležila. Med pogrebnim govorom, ki ga je imel č. g. dr. Anton Medved, prof. iz Maribora, o pokojnikovih vestranskih zaslugah, je bilo po cerkvi jokanje in vpitje, da se je videlo, kako se hvaležni otroci poslavljajo od svojega pre-

dobrega očeta. Spomin na nepozabljivega g. Franca Hirti bo ostal trajno med nami! — **Smrtna kosa.** Umrl je v Sodražkem trgu ondolni 40 letni občinski uslužbenec Matevž Pucelj, po domače Hostar, ki se je leta 1866. udeležil vojske z Italijo. Izvrševal je prav vestno tudi več let službo tržkega redarja. Zvesto je opravljal svojo službo do zadnjega dne; prijatelji mu kličejo v slovo: Z besedo živel si skromno — prejmi plačilo ogromno! — Na Bledu je umrl Ernst grof Aichelburg. — V Gradcu je umrl lovec J. Krulej. — V Karlovcu je umrla soproga vojaškega kapelnika g. Josipa Stern.

Srebrno poroko je praznoval sodni višji predstojnik g. Jakob Mesarec iz Celja z gospo soprogo Lino.

— Predčasni konec šolskega leta. Naučni minister je odredil, da bodo srednje šole zaključile šolsko leto že v četrtek dne 28. junija.

— »Slovenčev« podlistek »Pomlad v Albaniji« (spisal Ivan Podlesnik) priobčujo pod naslovom »Letošni žaro v Skadru« »Narodni Listy« v češkem prevodu.

— Zvišanje draginskih doklad državnim uradnikom. Dne 21. maja se je vršila v finančnem ministertvu pod predsedstvom finančnega ministra v navzočnosti številnih poslancev vseh strank, v kateri je izjavil finančni minister dr. Spitzmüller, da namerava zvišati z dne 1. junijem draginske doklade državnim uradnikom. Zvišanje bo znašalo 50 do 80 odstotkov dosedanjih draginskih doklad. Na vprašanje poslanca Heilingerja je minister izjavil, da se je vzelo v poštev tudi zvišanje draginskih doklad vpokojencem.

— Iz Idrije. Učenke c. kr. rudniške ljudske šole so na »Bruševši« priredile veselico v domačem krogu in nabrale prostovoljnih doneskov 20 K za Rdeči križ. Za njih trud in patriotično požrtvovalnost se jim podružnica Rdečega križa v Idriji toplo zahvaljuje. — Arko, načelnik podružnice.

— Koroška vas pogorela. Velika vas Peče v podklosterskem okraju ob železnici Beljak—Trbiž je 20. t. m. skoraj popolnoma pogorela. Upepeljenih je bilo 50 kmetij. Škoda znaša več stotisoč kron.

— Na soškem bojišču je padel poročnik Rudolf Bernreiter.

— Zastrupila se je v Kallwangu na Štajerskem v Ambrus pristojna Marija Blatnik.

— Na Dobri letos v toplice ne sprejmejo nobenega civilnega bolnika.

— Z lovsko puško se je ohstrelil doma v stopalo leve noge Franc Brenc, 24 let stari sin posestnice Marije iz Zaplane št. 35 pri Vrhniki. Pred 14 dnevi je nameraval iti streljat vrane, a se mu je, ko je vzel puško v roke, po nesreči izprožila. Rana se mu je v zadnjem času jela slabšati, vsled česar je moral v tukajšnje deželno bolnišnico.

Skušnje na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani se bodo vršile dne 26. junija 1917, ob devetih dopoldne, in sicer iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole. Več v »Kmetovalcu«. C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij Velika dobrotnica. Dne 22. t. m. v Ljubljani umrla gospa Marija Pagliaruzzi pl. Kieselstein je skoraj celo svoje premoženje, okoli 200.000 K, volila v dobrodelne namene. Pristojbine proste legate po 2000 K dobijo: Ubožni zaklad za mesto Ljubljano, Elizabetna otroška bolnica, Uršulinski samostan, Lichtenthurnov zavod, bolnica v Kandiji pri Novem mestu in Filharmonično društvo v Ljubljani, ostali znesek je določen za ustanovo, in sicer polovica za v vojni oslepele vojake in vsled vojne osirotele otroke rodov in kranjske dežele. Pogreb pokojnice bo danes ob 6. uri popoldne.

Ij Na Rakovniku. Ljubljancem in sploh vsem Slovincem je znano vsakoletno praznovanje Matere božje pod imenom »Pomočnice kristjanov«. Letos se bo vršila ta pobožnost binkoštni ponedeljek še posebno z namenom, da izprosimo od Marije njeno varstvo naši ožji domovini in zmagosni mir celi Avstriji. Slovesnost bo tudi letos povzdignil s svojo udeležbo Nj. eksc. kneznadškof goriški dr. Francišek Sedej, ki bo obenem ta dan podelil več zavodovim gojencem zakrament sv. birme. Birmovanje prične točno ob 9. uri, nakar bo govor g. Iv. Doberšek, župnika v Sevnici, in slovesna pontifikalna sv. maša. Popoldne ob pol štirih govori g. P. Ramšak D. J. Po govoru procesija s kipom Marije Pomočnice.

Ij Prodajni dan za »Rdeči križ« dne 2. junija 1917. Tekom dolgotrajne silovite svetovne borbe se stavljajo do avstrijskega »Rdečega križa« največje zahteve. V živahni delavnosti izpolnjuje »Rdeči križ« vestno velikanske naloge svojega plemenitega delokroga od početka vojske na rezvoren način. Vzdrževanje mnogih dragih naprav »Rdečega križa«, v katerih dobe naši junaški ranjeni in oboleli vojaki zavetišče in skrbno oskrbo, zahteva trajno zelo

velika denarna sredstva, katera je treba v prvi vrsti zagotoviti s prispevki in darili. V ta namen, da se okrepe denarna sredstva »Rdečega Križa« in njegovih deželnih društev, je ministertvo za notranje stvari dovolilo prireditve Prodajnega dne za »Rdeči križ« v soboto dne 2. junija t. l. Izvajajočo to akcijo se bode te dni vodstvo »Rdečega križa« v Ljubljani obrnilo do domačega trgovstva s prošajo, da trgovci odmenijo od brutto izkupila na dan 2. junija t. l. gotov del tega izkupila, ki ga sami določijo, »Rdečemu križu«. Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko opozarja trgovce na Kranjskem na to važno patriotično prireditev ter jih nujno pozivlja, da z vso pripravljenostjo ustrezajo želji našega tako zaslužno delujočega »Rdečega križa« ter da s polnoštevilnim odzivom dejansko pospešujejo plemenita prizadevanja »Rdečega križa«. Vsak posamezni trgovec, do katerega se obrne »Rdeči križ«, delaj na to, da bo finančni uspeh predstoječe prireditve kar moč sijajen. Domače trgovstvo naj se po svojih najboljših močeh prizadeva, da naša dežela tudi pri tej akciji donese nov dokaz svojega izpričanega patriotizma.

Ij Velika hrvatska umetnica, pevka markiza Maja pl. Strozzi, bo v petek, dne 1. junija v Ljubljani v hotelu »Union« koncertirala.

Ij Maksimalne cene za konjsko meso že nekaj časa pripravlja deželna vlada.

Ij Oddaja cenejšega mesa na rumene izkaznice. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala v soboto popoldne zopet meso po znižani ceni na rumene izkaznice skupin A, B, C. Natančnejši razpored se še objavi.

Ij Oddaja cenejšega mesa v Mostah. Mestna aprovizacija ljubljanska je prevzela tudi oddajo cenejšega mesa v Mostah. Prvikrat se bo delilo goveje deso v soboto, dne 26. maja 1917, popoldne, in sicer iz mesarije Karla Štruklja na Zaloški cesti št. 14. Meso se bo oddajalo strankam, ki imajo provizorične bele nakaznice, in sicer 1 kg po 2 K. Rodbine do 3 oseb dobe 1½ kg, rodbine z 4 in 5 osebami ¾ kg, rodbine s 6 in 7 osebami 1 kg, rodbine z 8 in 9 osebami 1¼ kg, rodbine z več osebami 1½ kg. Da se prepreči vsak naval, se imajo stranke najstrožje ravnati po naslednjem redu: Od 2. do 3. ure popoldne pridejo na vrsto stranke z izkaznicami št. 1—200 in od 3. do 4. ure popoldne pa izkaznice s št. od 201 naprej. Stranke, ki bi se iz katerega koli vzroka ne ravnale po predpisnem redu, ne dobe mesa. Vsaka stranka naj pripravi tudi drobiž, da se olahkoči poslovanje.

Ij Dodatne krušne izkaznice za težake. Vsled naredb urada za ljudsko prehrano z dne 12. maja 1917 imajo dobivati višjo množino kruha le oni delavci težaki, kateri so zaposleni v rudokopih ali industrijskih podjetjih in kateri opravljajo pod posebnimi razmerami nepretrgoma najtežje telesno delo. (Ohrtna podjetja torej ne pridejo v poštev.) Za presojo vprašanja, koga je prištevati težakom, pa ne zadostja še, da kdo v industrijskem podjetju nepretrgoma opravlja najtežja telesna dela, temveč je treba vpoštevati še prav posebne razmere kakor: izredno dolg delavni čas, velika vročina v obratu ali podzemeljsko delo. Vsled tega se v prihodnje pri krušnih komisijah dodatne krušne izkaznice ne bodo izdajale več težakom samim, temveč industrijskim obratom na njih prošnjo, v mestni posvetovalnici. Tozadevne prošnje je vlagati za težake, ki stanujejo v ljubljanskih krušnih okrajih, pri mestnem magistratu. Prošnji je priložiti zaznamek težakov in pa doprinesiti dokaz, da so podani vsi gori navedeni pogoji za prejem dodatne težake krušne izkaznice.

Ij Društvo »Jugendschutz«. Od l. 1834. obstoječe društvo otroške varovalnice je pred kratkim spremenilo in prikojilo svoje delovanje današnjim razmeram. V bodoče bo to društvo »Jugendschutz« posečalo svojo skrb nemškimi vojnim sirotam in drugim nemškimi sirotam. Spremenjena pravila so bila z dne 19. aprila potrjena od deželne vlade, nakar se je vršil dne 8. maja društveni občni zbor, pri katerem je bilo izvoljeno novo predsedstvo in sprejeti novi člani. V odbor so bili izvoljeni: komerčni svetnik in tovarnar Maks Samassa, gospe Evgenija Raspi, Hani pl. Zhuber, Elza Galle in gg. polkovnik Karel pl. Hollegha, hranilnični tajnik Rajmund Schischkar in dr. Oskar Plautz. Društvo ima lastno hišo v Florijanski ulici kraj cerkve sv. Florijana.

Ij Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo. Iz bilance za pretečeno leto posnamemo, da ima društvo 1315 članov, ki tvorijo z družinami nad 6000 glav. Denarni promet je znašal 1.965.622 K 95 vin. Za blago se je izdalo 770.015 K 27 vin. prejelo pa 780.155 K 23 vin. Za vojno posojilo se je izdalo 9564 K 68 vinarjev, na plačah se je izdalo 14.421 K 50 vin. Kosmati dobiček pri blagu znaša 28.630 K 63 vin., čisti dobiček pa 3798 K 51 vinarjev. Društveno premoženje je znašalo koncem leta 1916. na blagu 186.597 K, na terjatvah 5204 K 93 vinarjev, na predplačilih 15.044 K 40 vin., v hišah 53.767 K 12 vin., v inventarju 906 K 41 vin., v raznih deležih 934 K, v vojnih

posojilih 14.353 K 68 vin. in v gotovini 5900 kron 57 vin., skupaj 262.708 K 11 vin. Rezervni zaklad znaša 65.857 K 15 vin.

Ij Pozor! Oni trgovci, ki doslej še niso prinesli na magistrat odrezkov sladkornih kart za mesec majnik in izbrabljenih prejemnic za isti mesec, se opozarjajo kar najstrožje, da morajo prinesiti odrezke sladkornih kart in izbrabljenih prejemnic v četrtek, dne 24. maja t. l. na magistrat v lokal srednje krušne komisije.

Ij Malo lišico v okolici ljubljanske bi rad kupil neki obrtnik. Ponudbe na uredništvo »Slovenca«.

Ij Našla se je na Vodnikovem trgu črna usnjata denarnica z majhno svoto. Naslov najditelja pove upravništvo »Slovenca«.

Ij Šolska knjižga se je našla pri VI. krušni komisiji v Rokodelskem domu. Izgubilci jo dobi tam prihodnji krušni dan.

— Proces dr. Adler. Zagovornik na smrt obsojenega dr. Friderika Adlerja dr. Gustav Harpner je vložil ničnostno pritožbo, tak oda se bo s tem bavilo še najvišje kot kasacijsko sodišče. Pritožba zahteva tudi, naj se izjemno sodišče, ki je dr. Adlerja obsodilo na smrt, proglasi kot nepristojno in naj se ves proces poveri porotnemu sodišču. Dr. Adler sam je bil proti temu, da bi se vložila ničnostna pritožba.

Novo strojne puške. Te dni je v Thunu strokovna komisija preizkušala nove vrste strojno puško. Iznajdba prekaša vse dosedanje na tem polju. Mehanizem goni električni motor in daje streljanju izredno hitrost. Predvsem je značilno, da se strelja brez detonacije. Edino le ropot motorja kaže, da strojna puška deluje.

Mrliška obleka iz papirja. Na Nemškem bodo prepovedali pokopavati mrlice v obleki. Da se pristiže čim največ platna in drugega blaga, bodo mrlice oblačili v srajce iz papirja ter jih pokrivali s papirnato odejo. Prepovedano bo tudi oblačiti mrlicem nogavice in čevlje. Tako naznačajo nemški listi.

Razna poročila.

Nadvojvoda Maks častni doktor živinozdravništva.

Dunaj, 24. maja. (Kor. ur.) Cesar je dovolil profesorskemu kolegiju živinozdravniške visoke šole na Dunaju, da sme podeliti častni doktorski naslov živinozdravništva nadvojvodu Maksu.

Voditelj poznanijskih Poljakov umrl. V nedeljo, dne 13. t. m. je umrl v Poznaju voditelj dr. Stanislav Karwowski.

Strankarski shod nemške socialne demokracije.

Berlin, 24. maja. (K. u.) »Vorwärts« javlja: Vodstvo socialno demokrat. stranke je sklenilo, da skliče strankarski shod nemške socialne demokracije 12. avgusta t. l. Dnevni red in kraj se bo določil sporazumno s prizadetimi korporacijami.

Španska in Nemčija.

Madrid, 23. maja. (K. u.) Ministrski predsednik je obvestil kabinet, da je odgovorila nemška vlada na špansko noto, da bo spoštovala marja pod špansko oblastjo. Odgovor Nemčije je zadovoljiv.

Napetost med sporazumom in špansko.

Kolin, 23. maja. (K. u.) »K. Ztg.« javlja po »Basler Nachrichten«: Pozornost je vzbudilo, ker je nemški kanceler pohvalil v svojem govoru špansko. Sporazum se pritožuje, da je španska preveč ravnodušna, ker nemški podmorski čolniki kratijo njeno nevtiralnost. Razmere med Francijo in Španjo so nekoliko napete, ker je prevzel vlado Garcia Prieto po nemškem vplivu. Pichon je objavil pozornost vzbujajoč članek z nadpisom: »Nevtralna nevarnost«, ki je naperjen proti Španiji.

Angleži zahtevajo, naj se napade nemška obal.

Amsterdam, 23. maja. V Londonu se živahno agitira, naj angleško brodogradnja nastopi proti Nemčiji. Casopisje poziva admiraliteo, naj nastopi ofenzivno proti nemški obali.

Ljudovlada Hondurat

je tudi pretrgala diplomatske vezi z Nemčijo. Ta ljudovlada, katere predsednik je sedaj dr. Albert Membreño, meri 114.670 km², prebivalcev pa ima 553.000. Glavno mesto je Tegucigalpa z 22.000 prebivalci. Glavni poljedelski in industrijski produkti so: govedo, riž, mineralne snovi, sadje, les, kovine.

Zračna pošta.

Lugano, 23. maja. Radi pomanjkanja premoga in vsled tega omejenega železniškega prometa namerava italijanska poštna uprava uvesti poštne promet z letali. Včeraj se je vršil prvi tak polet iz Turina v Rim. Poročnik de Bernardi se je ob 11. uri 19 min. dvignil v Turinu in prišel ob 3. uri 40 min. v Rim. Prinesel je poštne vreče z okoli 200 kg pisem in časopisov, ki so tako prišli 8 ur preje kot z železnico. Poskus pa ni imel popolnega uspeha, ker se je aparat, ko se je izpusil na tla, resno poškodoval.

Letalec je prinesel pozdravno pismo turinskega škofa papežu in je bil sprejet od ministrskega predsednika Bosellija.

Požar v Gyöngyösu.

Gyöngyös, 23. maja. Mesto nudi sliko strašnega opustošenja; več kot 100 trgovin je vpepeljenih; 1400 hiš v vrednosti 30 milijonov kron je zgorelo. Danes zjutraj so odkopali dve novi žrtvi požara. Uradna preiskava je dognala, da je iskra iz dimnika pralnice javne bolnišnice zažgala streho mizarke delavnice, od tam se je ogenj vsled silnega vetra razširil po celem mestu. V Gyöngyös-Uspety, sosednji občini, je pogorelo 150 hiš. Cesar in cesarica sta se pripeljala ob 3. popoldne in si natanko ogledala pogorišče. Cesar je obljubil izdatno pomoč.

Narodne vojaške, sestavno priredil Fran Ferjančič. Zbirka obsega venček narodnih vojaških pesni za četeroglasni mešani zbor. V venček so vpletene pesmi: »Pobič sem star šele 18 let!«, »Oj ta sol-daški boben« itd. Zbirka izšla v žepni obliki in se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani s poštnino vred 70 vin.

Vojaške narodne pesmi za šolo in dom. Nabrai in za dvo- oziroma triglasno petje postavil Anton Kosi. Zbirka obsega 26 priljubljenih narodnih pesmic, ki bodo tudi šolskim otrokom zelo ugajale; več pesmi se poje lahko korakoma n. pr.: »Pesem slovenskih voakov«, »Regiment po cesti gre«, »Popotnica vojaška« in »Oj ta vojaški boben«. Besedilo pesmic je prirejeno za otroke. Zbirka (v žepni obliki) se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani in velja s poštnino 1 K 20 vin.

Najprijetnejše odvajalno sredstvo so po sodbi vseh, ki jih poznajo, Fellerjeve mlo učinkujoče Rhabarbara krolece z zn. »Elsa-kroglice«. Medtem ko mnoga druga odvajalna sredstva dražijo črevo in slabe želodec, učinkujejo Fellerjeve na želodec krepilno in ne zapuščajo nikakih škodljivih učinkov. Vsled tega zaslužijo brezpogojno prednost. 6 skatelj pošlje na vse strani franco za le 5 K 57 vin. lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg št. 134 (Hrvaško). Istodobno se more naročiti Fellerjev bol lašajoči, dobrodejni, oživljajoči rastlinski esenci fluid z zn. »Elsa-fluid«. 12 steklenic stane franco le 7 K 32 vin. (va)

Ria-Balsam.

Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavice in trde kože, tekem 3 dni s korenino in brez bolečin ne odpravi. Cena ločku z jamstvenim pismom K 1.75, 3 lončki K 4.50, 6 lončkov K 7.50. Stotine zahvalnic in priznanj. Kemeu, Kaschau (Kassa) L, poštni predal 12/206 Ogrsko. 1042

Jožef Jug pleskarski in likarski mojster

Ljubljana, Rimska cesta 16
se priporoča cenj. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna in točna postrežba. 804

Henrik Weisz Nagysallo (Kom Bars)

Ustan. 1910.

dobavlja po povzelju naslednje čevlje v vsaki velikosti. Riziko izključen. Zamena dovoljena. S cenikom med vojno ni moglo postreči. Par damskih čevljev K 35.—, K 40.—, K 45.—, in K 50.—. Par čevljev za strapac (bakenci) K 50.—, K 60.—, in K 70.—. Par čevljev za gospode K 45.—, K 50.—, K 55.—, in K 60.—. Beli moderni platneni čevlji za dame v vsaki velikosti. Čevlji za otroke v vsaki velikosti. Najnižje cene. 1 skatlja kreme za čevlje K 1.—

Prodaj žago,

ki leži skrajno ugodno za lesno trgovino tik kolodvora v Savinjski dolini. Stalna vodna moč ima 85 HP, povečaš pa isto lahko na 120 HP. K posestvu spada tudi prostorna vila s 6 sobami, dvoje solidnih stavb (žaga) s stroji, skladišče za deske in 1 1/2 hektarja stavbišča. — Dopisi pod »žaga 1290« na upravnistvo »Slovenca«.

Srbečico, potenje, solnčarico, hrasta, izpuščaje, kožno bolezn, stare rane odpravi hitro in sigurno

iantarsko mazilo.

Ne smejte in ne diti. Malo lentok 3 K, veliki lentok 5 K, dražinski lentok 8 K z navojnikom. K temu spada jantarsko mlo 4 K. — Izdeluje Gerö Sándor, lekarnar, Nagy Körsz. št. 31.

Proda se takoj

lepo zaokroženo

posestvo

ob Vizeljski cesti pol ure od Brežic, katero obstoji iz hiše, hleva in dvostropnega kozolca s šestimi oddelki. Tik hiše je zemljišče ali pristava, ki meri 11 oralo, in ne daleč od tega je hrastova hosta, ki obsega 4 orale. Vse to posestvo se proda po 4000 K oral, kar se dobro obrestuje. Za slučaj, da bi se hosta posekala, se dobi iz nje 800 kubičnih metrov drv. — Pojasnila daje in ponudbe sprejema hotel Schener v Krškem.

Ako se poprej za skupno posestvo nobeden kupec ne oglasi, se vrši parcelijska prodaja na binkoštni ponedeljek od 1. do 4. ure popoldne na licu mesta v Glogovem brodu št. 10.

Učenec

išče mojstra krojaške obrti. Učil se je že osem mesecev. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1291.

Nikakega zobobola

več, nobenih noči brez spanja. »Fidejajša bol pri vutih zobeh kakor tudi pri najtrudnat. revmat. zobnih boleznih, kjer so odrekli vsa sredstva. Pri reusnehu denar naza! Cena K 2.— a tube K 5.—, 6 tub K 8.— — Nikake zolne priloge vez. Srečno bele zobe dosežete s NIKIS rohuo vodo. Takojšnji učinek. Cenz K 2, 3 stekl. K 3. KEMEY, Kaschau I. post. pr. 12-2. 42 Ogrsko.

Kuharica

z dežele se sprejme v boljšo hišo blizu Ljubljane Nastop takoj. Plača po dogovoru Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1291 (ako znamka za odgovor).

Sprejme se takoj v poduk kot

učenec

deček poštenih staršev v špecerijsko trgovino J. Kušlan v Kranju.

Kostanjeve in bukove hlode

kupi vsako množino franko vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pisane ponudbe z navedbo cen.

136

t. 1769 M. a.

RAZGLAS.

Mestni magistrat odreja na podstavi § 26. obč. reda, točka d) za stolno mesto Ljubljano, sledeče:

1. Vsem mesarjem, ki imajo stojnice v Šolskem drevoredu in na Vodni-kovem trgu, se naroča, da pripeljejo na trg vse meso najkasneje do 6. ure zjutraj in je takoj pripravijo za nadrobno prodajo.

2. Mesarji smejo oddajati meso izključno le na izkaznice za meso, ki jih izdajajo mestne krušne komisije. Za vsako prodano količino mesa morajo odrezati odrezek dotičnega dne.

3. Mesarjem se nadalje naroča, da morajo postreči strankam po vrsti, kakor so prišle k stojnici, tako da je vsaka izjema izključena.

Protiravnanje se bo v zmislu obstoječih določil najstrožje kaznovalo.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 15. maja 1917.

1288

Ugodna naložitev denarja!

Proda se arondirano, 37 oral veliko

vinogradno posestvo

s krasno lego v Halozah pri Ptuj na Štajerskem.

Posestvo obsega: 1 1/2 orala novega, 8—10 letnega ameriškega vinograde; 5 oral starega, opuščenega vinograde, ki je še za prenoviti; 10 oral travnikov njiv in sadonosnikov ter 21 oral gozda in sicer 2 orala lepega bukovega, 2 orala hrastovega, 2 orala podrenega in 2 orala lepega, kostanjevega ter 13 oral mladega, 6 do 12 let starega smrečjevega gozda.

Na posestvu je tudi viničarija.

Posestvo je neobremenjeno ter se proda le radi družinskih razmer za 75.000 K proti takojšnjemu izplačilu.

Ponudbe pod: »Posestvo«, Ljubljana, poštni predal 74.

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani sprejema prijave na

šesto 5 1/2 % avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka prosto 5 1/2 % amortizacijsko drž. posojilo 92 K. - II. davka proste 5 1/2 % dne 1. maja 1927 vračljive drž. zakladnice 93.50 K.

Vrednostni papirji avstr. vojnega posojila se sprejmejo v brezplačno shrambo in upravo.

Podpisane banke naznanjajo, da imajo na binkoštno soboto t. j. 26. maja 1917 svoje

uradne prostore zaprte,

na kar se p. t. komiteni v svrhu pravočasne podelitve naročil opozarjajo.

Ljubljana, 26. maja 1917.

Podružnica c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani.

C. kr. priv. Splošna prometna banka, podružnica v Ljubljani, preje J. C. Mayer.

Češka industrijalna banka, podružnica v Ljubljani.

Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana.

Jadranska banka, podružnica Ljubljana.

Mirska banka, Ljubljana.

Kranjska deželna banka, Ljubljana.